

TKKR.

OVER
EIGENTIJD
NOABERSCHAP

Zomer 2022 • Eerste jaargang, nummer 3

ELKE DAG
TKKR.NL

BOEK OVER
ZWARTE TUKKER
DARIUS DHLOMO

TWENTE GING
TITUS BRANDSMA
AAN HET HART

STREEKPRODUCTEN
IN HET DNA VAN
DE BLOEMENBEEK

Laatste kunstje
JAN ROERINK
in Hanna van Hendrik

KEUKENHUIS

———— LOCHEM
thuis in elke keuken

Scan de QR-code voor
een speciale actie

📍 Walderstraat 5, Lochem - www.keukenhuislochem.nl
T -0573 215056 - info@keukenhuislochem.nl

Inhoud

13

INTERVIEW

Jan Roerink over Hanna van Hendrik

‘Het is allemaal super professioneel geregeld. Dat kende ik toch helemaal niet! Doar loopt zo völ leu um oe hen!’
(Foto: Ben van Duin)

Colofon

Hoofredacteur Ben Siemerink

Aan dit nummer werkten mee:

Bram Willems (coverfoto), Ru de Groen, Wim Hullegie, Daan Kemna, Ayfer Koç, Heleen Lansink, Theo Leoné, Tom Luttkhuis, Tom Morssink, Simone Tiehatten, Willem van Walderveen (fotografie) en Willem-Jan Velderman.

Tips voor de redactie? redactie@tkkr.nl

Vormgeving Bureau Gigengack

Druk BDU, Barneveld

Advertentiemogelijkheden, online en print: verkoop@tkkr.nl

TKKR magazine wordt in een oplage van 70.000 gratis verspreid in Twente.

TKKR is een uitgave van Stichting De Welle, KVK 80157726

Contact: info@tkkr.nl

TKKR online: www.tkkkr.nl

INTERVIEW

Theaterproducent Gerard Cornelisse

‘Met de voorstelling *Van katoen to nu* ontstond er in Almelo opeens iets van: we mogen er best trots op zijn dat we dit kunnen. Want iedereen dacht, dit kan niet.’

HISTORIE

100 Jaar Grolsch in Enschede

Tijdens de Tweede Wereldoorlog is de kwaliteit van het bier als gevolg van een gebrek aan grondstoffen matig tot slecht. Na de bevrijding besluiten de gezamenlijke Nederlandse brouwerijen een reclamecampagne te starten onder het motto: ‘Het bier is weer best’

COLUMN

Ayfer Koç

‘Laten we elk kind de kans bieden zijn eigen talent te ontwikkelen en hen een mooie toekomst bieden. Laten we onder advisering hoog op de politieke agenda zetten en alle kinderen eerlijke kansen geven.’

HISTORIE

Titus Brandsma

Twente gaat hem aan het hart. De op 15 mei door paus Franciscus heilig verklaarde pater had nauwe banden met Zenderen en Oldenzaal. De Friese boerenzoon (1881 – 1942) komt vaak en graag in Twente.

KORT VERHAAL

Tom Luttkhuis

‘De vuilstort?’ Hij maakte cirkelvormige bewegingen met zijn hoofd. ‘En als we nou gewoon zeggen dat het een ongeluk was? Dat... dat hij viel?’

DOE MEE

PADEL WIERDEN

RACKETS EN BALLEN TE HUUR OP LOCATIE

BOEK EEN BAAN

NU VANAF

24,-

VOOR MEER INFORMATIE
WWW.SPORTCENTRUMDESTOUWE.NL

 Handelsweg 10, 7641 AB Wierden
 info@sportcentrumdestouwe.nl
 0546 571 030

TKKR thuis?

Voor € 15,- ontvangt u TKKR magazine vier keer per jaar thuis bij u op de deurmat.

Word abonnee en lees pakkende verhalen over verleden, heden en toekomst van Twente!

Scan de
QR-code
en schrijf je
meteen in.

TKKR. Thuis in Twente

Ambities? Zeker! Maar *heanig an*

Op onze website hebben we 't mooi – en eerlijk gezegd ook nogal ambitieus voor een Twents mediaplatform- geformuleerd. *TKKR wil een afspiegeling én spreekbuis zijn van mensen, die zich met elkaar verbonden weten door een gedeelde historie, cultuur en taal. Een bron van informatie, inspiratie, innovatie en reflectie. Niet in zichzelf gekeerd, maar met een in alle opzichten open blik naar buiten, gericht op de toekomst. In dialoog met de inwoners van Twente wil TKKR als eigentijdse vorm van de aloude noaberschap, antwoorden formuleren op de grote vragen, maar ook uitdagingen en kansen waar de regio voor staat.*

Lukt het een beetje om die ambitie waar te maken als nieuwkomer in het Twentse medialandschap? Laat ik – nu we ruim een half jaar online actief zijn en inmiddels twee papieren uitgaven hebben uitgebracht – een typisch Twents antwoord geven op die vraag.
't Kon slechter.

Het aantal betrokken Tukkers dat TKKR – online of op papier – leest of er zelf een bijdrage aan levert groeit gestaag. Dat is prima. We hoeven niet hard te groeien. Zoals we ook niet hard achter hypes aan rennen.
Heanig an.

TKKR staat voor een bedachtzaam soort journalistiek. Overeenkomstig de volksaard van de Tukker: niet meteen reageren, dingen eerst even laten bezinken en dan pas met een (voorzichtig) oordeel komen.

De groeiende groep Tukkers met wie we TKKR maken, bestaat niet noodzakelijkerwijs uit louter journalisten. Het zijn wel, zonder uitzondering, betrokken mensen met een verhaal, die we met TKKR een podium kunnen

bieden. Voor inspirerende, prikkelende, verhelderende columns, rubrieken, opiniestukken of andersoortige bijdragen over heel uiteenlopende zaken als cultuur, sport, economie, duurzaamheid en lifestyle. Eigenlijk alles wat te maken heeft met het verleden, heden en toekomst van Twente.

De *community* – eigentijdse vorm van *noaberschap* – die we met TKKR aan het bouwen zijn, zou je ook een vorm van burgerjournalistiek kunnen noemen. En dat sluit dan weer mooi aan bij de groeiende behoefte om burgers echt een stem te geven bij het formuleren van beleidsmatige antwoorden op de grote opgaven waar de regio voor staat: energietransitie, een duurzame landbouw, bestuurlijke vernieuwing.

Aan dat debat willen we met TKKR, in nauwe samenwerking met debatcentrum Pakhuis Oost, de Werkgroep Regiometropool Twente en Twentse Noabers, ook een actieve bijdrage leveren middels een reeks bijeenkomsten over de toekomst van Twente onder de noemer Panorama Twente 2050.

Ben Siemerink, hoofdredacteur

MEER TE WETEN KOMEN OVER DE MENS ACHTER DE FUNCTIE. DAT IS VOOR WILLEM-JAN VELDERMAN EN TOM MORSSINK DE DRIVE BIJ HET MAKEN VAN DE PODCAST **HET KEUKENTAFELGESPREK. DE INTIEME, VERTROUWELIJKE SETTING VAN EEN GESPREK AAN DE KEUKENTAFEL STELT HET TWEETAL IN STAAT OM VRAGEN TE STELLEN DIE RAKEN AAN DE PERSOONLIJKE LEVENSSFEER. WAT MOTIVEERT IEMAND OM DIT WERK TE DOEN? HOE IS DE LOOPBAAN VAN IEMAND GELOPEN? IS HET EEN KINDERDROOM? WAT ZEGT IEMAND TEGEN ZIJN/HAAR PARTNER NA EEN WEEK HARD WERKEN OVER DIE WEEK?**

Met *podcast* op zoek naar mens achter de functie

Een van de inspiratiebronnen voor het keukentafelgesprek is Erving Goffmann. Hij kijkt vanuit de theatermetafoor naar de wereld. 'Wij bootsen dat feitelijk na met onze podcast. Na een week hard werken zitten wij bijvoorbeeld bij een bestuurder aan de keukentafel om de week door te nemen. Normaal gesproken is dit een domein dat enkel voor partner, familie en/of een vriend beschikbaar is. Een domein "achter de coulissen". Wij krijgen met onze podcast nu toegang tot dit persoonlijke domein van onze gast.'

Richting meegeven

Met hun podcast hopen Velderman en Morssink mensen ook richting mee te kunnen geven. 'Het is bijvoorbeeld voor jonge mensen steeds ingewikkelder geworden om een goede studie te kiezen in het doolhof van opleidingen. Volgens de buitenwereld hangt er ook nog al wat van af. Daar komt dus een behoorlijke druk bij kijken. Iedereen heeft een weg afgelegd met twijfels. Twijfels zijn er altijd. Daar kom je in al onze podcasts ook achter.'

Gewone mensen

Door 'aan de keukentafel' het gesprek aan te gaan met bestuurders, laten Velderman en Morssink zien dat dit ook maar gewone mensen zijn. 'Ze lijken soms ongrijpbaar, niet benaderbaar.' Met hun podcast laat het tweetal zien dat bestuurders ook maar gewone mensen zijn. Soms laten Velderman en Morssink een sidekick aanschuiven, waarmee het keukentafelgesprek een verrassende wending kan nemen.'

Dat kan iemand zijn die nog niet begonnen is met zijn/haar professionele loopbaan, of iemand die aan de start staat van zijn/haar loopbaan. Vanuit verschillende achtergronden

stellen zij fantastische vragen. Daar leren wij ook weer van.'

Bestuurders

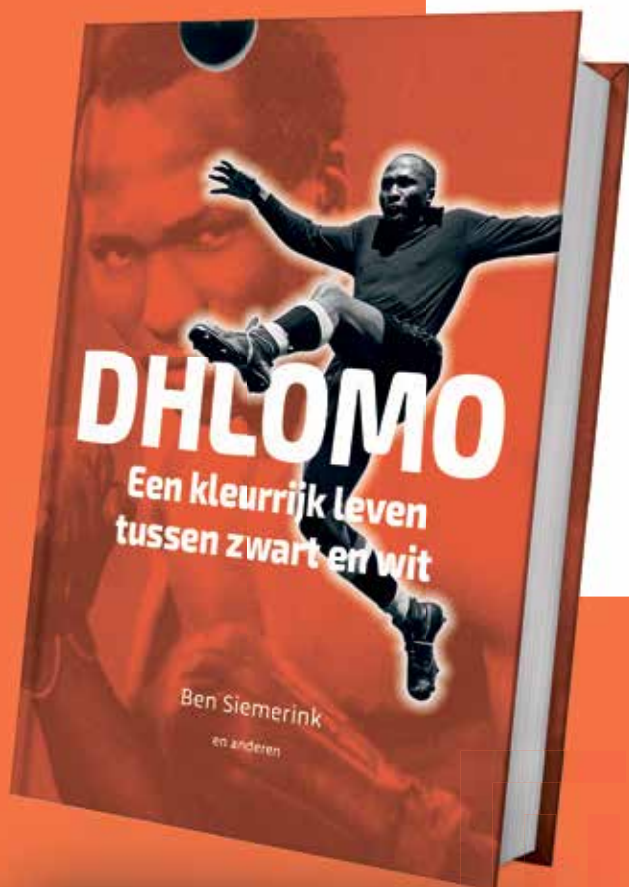
In het kader van de reeks keukentafelgesprekken met bestuurders zijn recent podcasts verschenen met Anieke Kranenburg (waterschapsbestuurder), Trudy Vos (lid College van Bestuur ROC van Twente) en Hans Verbeek (lobbyist). De komende tijd verschijnen podcasts met Egbert Jaap Mooiweer (Rentmeester Twickel), Joost Leegwater (griffier Dalfsen), Wilma van Ingen (bestuurder Domijn) en Willem Jaap Zwart (Concordia).

Willem-Jan Velderman werkt als adviseur Wonen en Zorg voor de gemeente Berkelland en is daarnaast actief als onderzoeker en moderator.

Tom Morssink werkt als zelfstandig organisatieadviseur, docent en onderzoeker bij Windesheim, beide in het veld van mens en arbeid.

De podcasts '**Het keukentafelgesprek**' zijn te vinden op de verschillende podcastkanalen, waaronder Spotify. En nu ook op de site van mediaplatform TKKR: www.tkk.nl. Meer achtergronden op: www.hetkeukentafelgesprek.nl. ■

GELIJKSPEL LEESTIP

Scan de QR-code
en bestel het
boek direct! →

Bestel 'm nu!

Hét boek over het leven van de Zuid-Afrikaanse voetballer en oud-Heraclied **Darius Dhlomo**. Naast voetballer was Dhlomo ook bokser, muzikant en activist ofwel 'a man of many talents'.

Boek bestellen? Ga naar gelijkspel.nl/boek, scan de QR-code hierboven of stuur een e-mail naar info@gelijkspel.nl

Prijs: €22,50

GELIJKSPEL

Het kleurrijke leven van 'zwarte Tukker' **Darius Dhlomo**

Het is Sinterklaastijd als Darius Dhlomo in 1958 vanuit Zuid-Afrika in Almelo arriveert om voor Heracles te gaan voetballen. Een cultuurschok in velerlei opzicht. Een witte man draagt zijn koffer als hij door een delegatie van het Heracles-bestuur wordt afgehaald op Amsterdam Centraal. En als hij aankomt in Almelo ziet het daar – zoals hij het zich later zal herinneren – 'wit van de mensen'.

Komend uit een door en door racistisch land wordt Darius niet veel later geconfronteerd met een mythische witte kindervriend, die het goede en goedgeefsheid vertegenwoordigt. Een 'goedheiligman', met aan zijn zijde een zwarte knecht, die ongehoorzame kinderen bang maakt en straft. Het zal een aantal jaren duren voordat Darius de stereotypische rollen omdraait. In 1965 maakt hij in een buurthuis in Hengelo z'n opwachting als 'Zwarte Klaas'. Met in zijn kielzog twee 'Witte Pieten'. Met deze ludieke actie – die hij later op verschillende plaatsen in het land en ook voor de televisie zal herhalen – is Darius Dhlomo de eerste echte zwarte Sinterklaas in Nederland.

Den zwatn

Darius Dhlomo mag dan als voetballer in Almelo met open armen worden ontvangen, toch voelt *den zwatn* zich in de beginjaren soms 'een wandelende kermis'. In Nederland etaleert hij niet alleen zijn vele talenten – als voetballer,

Darius Dhlomo als de eerste echte zwarte Sinterklaas in Nederland.

bokser en jazzmusicus – maar neemt na z'n sportcarrière als activist en politicus ook steeds duidelijker stelling tegen apartheid. Op zijn geheel eigen manier. Ludiek als het kan, fel en niet mis te verstaan als het nodig is. Als het om racisme gaat, waarmee hij ook in Nederland wel degelijk te maken krijgt, gaat hij er nooit met gestrekt been in, maar zoekt in het debat altijd de nuance, de verbinding. En in interviews, opiniestukken, maar ook in talkshows op

tv spreekt Darius zich ook wel degelijk klip en klaar uit tegen racisme in het algemeen en tegen apartheid in het bijzonder.

Nelson Mandela

Zijn niet aflatende strijd tegen de apartheid in Zuid-Afrika, plus zijn huwelijk met een wit Twents meisje zorgt er voor dat Darius Dhlomo, vanwege de daar geldende apartheidswetten, bijna 35 jaar lang niet terug kan naar zijn geboorteland. Pas nadat Nelson Mandela – tegen wie Darius in zijn jonge jaren in Zuid-Afrika nog heeft gebokst – is vrijgelaten, gloort er hoop op terugkeer.

Als er in 1991 algehele amnestie is verleend aan alle tegenstanders van het apartheidregime in binnen- en buitenland, komt er ook voor Darius een einde aan zijn onvrijwillige 'ballingschap'. Hij vertrekt in 1992 met hooggestemde verwachtingen. Misschien gaat hij zich wel definitief vestigen in Zuid-Afrika. Om te helpen met de wederopbouw van zijn geboorteland en een bijdrage te leveren aan het verzoeningsproces tussen de diep verdeelde witte en zwarte bevolking.

Zwarte Tukker

Maar nog tijdens de emotionele trip, waarbij hij als sportheld en verloren zoon wordt onthaald, dringt het besef door bij Darius dat een definitieve terugkeer er niet in zit. Hij treft niet alleen een totaal veranderd land en volk aan, ook hij zelf is veranderd. Verwesterd, vernederlandst.

GelijkSpel trapt af met boek en 3 concerten in Erve Asito

Met de presentatie van het boek 'DHLOMO Een kleurrijk leven tussen zwart en wit' en drie concerten, met onder anderen Typhoon en Stef Bos, in het stadion van Heracles in Almelo presenteert cultuurbedrijf GelijkSpel zich voor het eerst aan een groot publiek. GelijkSpel is een nieuw cultuurbedrijf dat, met kunst en cultuur als motor, gesprekken op gang wil brengen over diversiteit en inclusie en daarmee verschillen overbruggen.

GelijkSpel maakt theater, muziek, tv-programma's en ontwikkelt educatieve en community-art producties. De scholierenvoorstelling *De Middenstip* is een voorbeeld van hoe GelijkSpel de maatschappelijke dialoog over inclusie aangaat in scholen en in bedrijven. Regisseur/artistiek directeur Boudewijn Koops en rapper/zanger Typhoon proberen in vier afleveringen van het tv-programma THUIS te ontdekken wat 'je thuis voelen' betekent. Ze bezoeken

inspirerende mensen die inclusie in hun werk toepassen. Niet te veel praten maar vooral doen. Leren van elkaar. De afleveringen zijn te zien op RTV Oost. Voorlopig sluitstuk van alle projecten in het kader van GelijkSpel is het grote muziektheaterspektakel *DHLOMO*, in juni 2023 in Erve Asito, het stadion van Heracles in Almelo. Met het theaterspektakel, waarvoor Stef Bos de muziek schrijft, maakt GelijkSpel de verbinding tussen de geschiedenis

Teveel een Tukker geworden, zelfs. Een zwarte Tukker, zoals hij zelf zegt, die een aantal jaren met trots het zwart-wit van Heracles droeg.

Als Darius Dhlomo in 2015 overlijdt keert hij, op zijn uitdrukkelijke laatste wens, toch nog definitief terug naar Zuid-Afrika. Na een imponerende afscheidsceremonie, met de allure van een staatsbegrafenis, wordt een deel van zijn as bijgezet in het graf van zijn zus op een begraafplaats in een voorstad van Durban. Een klein deel van zijn as blijft in zijn tweede vaderland, bij zijn dochters. Postuum wordt hem een hoge presidentiële onderscheiding toegekend, voor zijn verdiensten op het gebied van sport en cultuur.

In 2022 krijgt Darius ook alsnog de hoofdrol die hem toekomt als zijn kleurrijke levensverhaal de leidraad vormt voor verschillende projecten van cultuurbeweging GelijkSpel, waarmee thema's als inclusiviteit en diversiteit onder de aandacht van een groot publiek worden gebracht. ■

Het boek 'DHLOMO Een kleurrijk leven tussen zwart en wit' is een uitgave van Waanders Uitgevers, in samenwerking met cultuurbeweging GelijkSpel.

Als Darius Dhlomo in 1992 terugkeert naar Zuid-Afrika is er ook een korte ontmoeting met Nelson Mandela, tegen wie hij in zijn jonge jaren wel eens gebokst heeft.

van Darius Dhlomo van toen en zijn voetbalclub Heracles Almelo nu. De plek die al een thuis is voor zoveel supporters, is in juni volgend jaar de plek waar het kleurrijke levensverhaal van een 'zwarte Tukker' thuiskomt. Intussen werkt de uit Twente afkomstige jonge filmmaker Dennis Alink aan een documentaire die ook in 2023 wordt uitgebracht. Het is een zoektocht naar de lessen van het leven van Dhlomo in Nederland en Zuid-Afrika.

VERONTRUSTENDE KRONIEK VAN AANGEKONDIGDE ONDERGANG GERARD SANDERINK

Wordt beslist vervolgd. Met die belofte eindigt Angelique Kunst haar spraakmakende boek 'Er is er hier maar één de baas' over de excentrieke Twentse zakenman Gerard Sanderink. Geen loze belofte, want in de Twentsche Courant Tubantia, waar Kunst als journalist werkzaam is, wordt sinds het verschijnen van het boek vrijwel wekelijks een nieuwe episode toegevoegd aan deze verbijsterende kroniek van de aangekondigde ondergang van een Lemselose boerenzoon, die wist op te klimmen tot plek 82 in de Quote 500.

Angelique Kunst beschrijft die onvermijdelijke ondergang overtuigend. Niet alleen door feitelijk te resumeren wat ze zelf (en collega-journalisten) over de strapatsen van Sanderink schreef, sinds ze hem vanaf een kort geding in april 2019 voor de krant intensief volgt. Maar vooral door, zonder te psychologiseren of te oordelen, terug te gaan naar de vroegste jeugd van Sanderink. Een iel, onzeker jongetje, dat wordt gekleineerd en genegeerd door vooral zijn vader. Een onzeker jongetje dat zelfs de kleuterschool wordt onthouden omdat hij later toch boer zal worden.

Geslepen ondernemer

Met vlotte pen, welhaast als fictie, beschrijft Kunst die vormende periode en hoe Sanderink de aldus opgelopen achterstand razendsnel weet in te lopen als hij zich aan dit benepen milieu weet te onttrekken en zich na diverse studies ontpopt tot een weliswaar wereldvreemde, maar geslepen ondernemer in de dan opkomende automatiseringsindustrie. Hij weet zijn ICT-bedrijf Centric, niets ontziend en met harde hand, uit te bouwen tot een internationaal zakenimperium, waartoe ook bouwbedrijf Strukton en ingenieursbedrijf Antea behoren, met wereldwijd zeker 14.000 mensen in dienst en met een jaaromzet van bijna 3 miljard euro. Een imperium, waarin er maar één de baas is: Gerard Sanderink. Mede door zijn traumatische jeugdervaringen blijft Sanderink in het sociale verkeer een brekebeen. Pas in 2002 komt er voor het eerst echt een vrouw in zijn leven: Brigitte van Egten. In die relatie lijkt de achterdochtige en onberekenbare Sanderink lange tijd redelijk in het gareel te blijven. Tot in de zomer van 2018 een nieuwe vrouw ten tonele verschijnt, die precies het tegenovergestelde bewerkstelligt en

de achterdochtige, complotgevoelige Sanderink volledig laat ontsporen. Het gaat om Rian van Rijbroek, zelfverklaard geheim agente, cyberexpert en superhacker, thuis in de wereld financiële wereld, fraudebestrijding en de internationale criminaliteit, die echter door onder meer *Nieuwsuur* genadeloos is ontmaskerd als 'cybercharlatan'. Deze Van Rijbroek, wier persoon en motieven in het boek van Kunst goeddeels in nevelen gehuld blijft, trekt Sanderink langzaam maar zeker als een spin binnen in haar web van complottheorieën en intriges. Ze kruipt, zoals Kunst het treffend omschrijft, niet alleen diens hoofd binnen, maar ook diens computer. Letterlijk, dat laatste, want ze infiltreert met mailtjes uit zijn naam (digibeeft Sanderink kan zelf nog geen mailtje versturen) in zijn zakelijke, maar ook persoonlijke relaties. Op het persoonlijke vlak richten de pijlen van Sanderink/Van Rijbroek zich vooral op zijn ex Brigitte van Egten, die hij tot op de dag van vandaag bestookt met rechtszaken om haar kapot te maken.

Verontrustend

Angelique Kunst heeft met 'Er is er hier maar één de baas' een verbijsterend, belangwekkend, maar ook verontrustend boek geschreven. Omdat ze het verhaal van de totaal ontspoorde zakenman Gerard Sanderink, dat tot nu via kranten en tijdschriften fragmentarisch tot ons kwam, op de rij heeft gezet en in een context geplaatst. Waardoor het niet langer louter een vermakelijk verhaal is van een excentrieke self made zakenman, maar een verhaal dat al tot Kamervragen heeft geleid omdat het ICT-bedrijf Centric van Sanderink 'elke dag enorme stromen gevoelige data over ons leven en onze financiën verwerkt'. ■

'Er is er hier maar één de baas', Angelique Kunst, Uitgeverij Business Contact. B.S.

BESPAREN DOOR TE VERDUURZAMEN

VERLAAG VANDAAG NOG UW ENERGIEREKENING
MET EEN TEC WARMTEPOMP

*Uit voorraad
leverbaar!*

WARMTEPOMPEN
ZON- & WINDOPLOSSINGEN

TEC
THE ENERGY COMBINATION

ZWOLLESTRAAT 8 OLDENZAAL | 085-7927927 | INFO@THEENERGYCOMBINATION.COM

Eindelijk, na twee jaar afwezigheid, vonden de zomerfeesten weer plaats in ons dorp St. Isidorushoeve. Met dit jaar een extra feestelijke editie omdat het zomerfeestbestuur 50 jaar bestond. Het leek wel of er twee jaar energie gespaard was om de vier dagen rond Hemelvaart totaal uit je dak te gaan. Een overvolle donderdag en een uitverkochte zaterdag brachten, samen met de vrijdag en zondag, zo'n 30.000 bezoekers op de been richting ons dorp. Dat zijn er een heleboel als je bedenkt dat St. Isidorushoeve 1200 inwoners telt. Elke bezoeker had zo zijn of haar eigen programma: naar de autocross, de combinerace, de kermis en/of muziek. Het terrein zag er prachtig uit.

ZOMERFEESTEN, *zoveel meer* dan feesten alleen

Elk jaar sta ik weer vol verbazing te kijken wat er allemaal wordt georganiseerd en hoe het hele dorp daarvoor in beweging komt. Het zijn niet alleen maar vier dagen feestvieren met een biertje en patat. Voor onze kinderen beginnen de eerste voorbereidingen al in januari om de groepjes te vormen voor de playbackshow op de donderdag. Wekenlang moet er geoefend worden op de playback en choreografie van de dansjes en dat alles moet natuurlijk plaatsvinden in een zelfgebouwd decor. Hopen dat je bij de beste drie hoort op de donderdag, dan mag je op zaterdag bij de grote playbackshow op het podium. Daarnaast moet er ook nog een kar geknutseld worden voor de optocht op zaterdag vanaf het dorpshuis naar het festivalterrein.

Maar niet alleen voor onze kinderen beginnen de voorbereidingen al vroeg. Het zomerfeestbestuur vergadert een heel jaar om alles gladjes te laten verlopen. En natuurlijk was er de spanning of het dit jaar allemaal wel door kon gaan. Gelukkig zag dat er al redelijk op tijd gunstig uit.

Ons hele dorp helpt bij de zomerfeesten. Elk jaar zijn er naar schatting zo'n 750 vrijwilligers bij betrokken. Allemaal dragen ze een steentje bij als de verschillende commissies op stoom beginnen te raken. Op het gevaar af er een paar te vergeten, noem ik hier: de tapcommissie, sfeercommissie, socialmedia team, kinderfeestcommissie, Bende van 8, muntenkassacommissie, schoonmaakteam, playbackcommissie, paardenmarktcommissie, vogelschietcommissie, opbouwcommissie, wascommissie, ouderenmiddag, koffiecorner, muziekcommissie en de festivaltereinschoonmaakcommissie.

Het is niet zonder reden dat iedereen bereid is om zijn of haar steentje bij te dragen. Want als de zomerfeesten goed draaien, draait het verenigingsleven ook beter. Daardoor zijn de contributies van onze verenigingen betaalbaar. En hebben we een heel mooi dorpshuis, waar we met z'n allen gebruik van kunnen maken. Het levert dus echt wat op voor het dorp. Ook in financiële zin. Veel initiatieven mogen rekenen op een donatie van de zomerfeesten.

Afgelopen twee jaar was het moeilijk om het dorpshuis en het verenigingsleven draaiende te houden zonder de opbrengsten van de zomerfeesten. Contributies werden verhoogd, de prijzen van consumpties ook en er moest overal worden geschaafd om de kosten binnen de perken te houden. De inflatie nam in ons kleine dorpje ook toe. Er werd flink wat gevraagd van de veerkracht van de vrijwilligers van de verschillende besturen.

Hierboven schets ik het voorbeeld van ons dorp. Maar in deze zomerperiode leeft overal in deze regio met name de jeugd van zomerfeest naar zomerfeest. Een mooie traditie, die door buitenstaanders alleen maar wordt ervaren als een 'tof feestje'. Maar de sociale gemeenschap bruist en leeft door en voor dit soort feesten. Het is dus (veel) meer dan enkel vier dagen feest.

Het is indrukwekkend om te zien hoe de zomerfeesten zorgen voor een enorme sociale cohesie tussen alle verschillende geledingen in ons dorp. Maar ook in al die andere dorpen in Twente. Mooi dat het weer kan!

Heleen Lansink is melkveehoudster en agro influencer

STICHTING HANNA VAN HENDRIK PRESENTEERT

Hanna v a n Hendrik

THEATERSPEKTAKEL

WE ZIJN TERUG! VANAF 7 JULI

Vliegveld Twenthe | Enschede
Koop nu tickets: hannavanhendrik.nl

BLOCK
BUSTER
FONDS

VRIENDENLOTERIJ
PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

VSBfonds.
VandenEnde
FOUNDATION

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

Het zat er al vroeg in. Als kind zong hij de treurige soldatenliedjes van zijn moeder na. Toen hij in de eerste klas van de lagere school zo'n liedje zong, vond zijn juf het zo mooi, dat ze hem meenam naar de hoofdonderwijzer om het nog eens voor de zesde klas te zingen. Al voor z'n twintigste stond hij echt op het toneel bij de Enschedese plattelandstoneelvereniging De Vriendschap. Om vervolgens uit te groeien tot tekstschrijver en boegbeeld van revuegezelschap Boer'nleu. In de nadagen van zijn carrière in het amateurtoneel mocht hij ook nog even proeven van het 'echte werk', met rollen in de regiosoap Van jonge leu en oale groond, de speelfilm De beentjes van Sint Hildegard en het groots opgezette muziektheaterspektakel Hanna van Hendrik op de Vliegveld Twenthe. Na een 'corona-pauze' van twee jaar staat Jan Roerink (79) nu aan de vooravond van de tweede reeks van die monsterproductie in zijn rol als Lambertus, vader van Hanna (Johanna ter Steege). Zijn laatste kunstje? 'Dat moet je nooit zeggen...'

Het *'laatste kunstje'* van Jan Roerink in Hanna van Hendrik

TEKST BEN SIEMERINK

Revuegezelschap Boer'nleu, waarmee Jan Roerink furore maakte in heel Overijssel en delen van Gelderland, ontstond eigenlijk per toeval. 'Het begon rond 1967 met een gezellige middag met sketches en zo van de Stichting Agrarisch Welzijn in Enschede. Ik mocht daar een keer invallen. Die gezellige middagen groeiden uit tot een avondvoorstelling, die we elk jaar drie keer speelden in de winter. Dat werd een enorm succes en zo werden we een clubje, dat natuurlijk ook een naam moest hebben. We hadden een revue die Boer'nleu heette en zo is Boer'nleu ontstaan.'

Tekstschrijver

Zoals hij per toeval bij de revue belandde, begon hij ook min of meer noodgedwongen aan het schrijven van teksten. 'Bert Mutter was in die tijd een bekende tekstschrijver voor de revue. Die vroeg 300 gulden als hij een variatie schreef op een revue die hij al eens gedaan had. En 500 gulden als hij iets helemaal nieuw moest schrijven. Ik was toen ook voorzitter, dus ik zei: nee, dat

FOTO MIKE RIKKEN

wordt te duur. En toen ben ik zelf maar zelf begonnen te schrijven.'

Jan Roerink heeft het schrijven van teksten altijd als een noodzakelijke kwaad beschouwd. 'Spelen, op het toneel staan, vond ik mooi. Schrijven vond ik niks aan. Dat was m'n hobby niet. Mer, iej leert d'r wa met an. Je krijgt ervaring met wat de mensen wel of niet leuk vinden.'

Gewone dingen

Hij putte z'n inspiratie voor de sketches en liedjes uit het dagelijks leven op en rond de boerderij. 'Het ging altijd over gewone dingen. Niet te gezocht. Ik schreef ook nooit iets op als me iets te binnen schoot. Want als je het de volgende dag alweer vergeten bent, dan is het toch niets waard.'

Hij heeft als tekstschrijver altijd wel een open blik gehad voor de wereld buiten het beschermde leven op het Twentse platteland. En haakte waar mogelijk in op de actualiteit. Zo kregen in de beginjaren de Beatles al eens een plek in de revue. En kon hij begin jaren '80 ook niet heen om de internationale rel rond jongerencentrum *De Kokerjuffer*, waar de gemeente Enschede de verkoop van softdrugs gedoogde. Roering ging persoonlijk poolshoogte nemen om te kijken wat zich daar allemaal afspeelde met *hasj en dat griet*. 'Ja, als je er op het toneel iets mee doet, moet je wel weten waar je het over hebt. Ze keken me wat vreemd aan toen ik er naar binnenliep en vroegen wat ik kwam doen. Dus ik zei, ik ben van de revue...Oh, van weekblad De Revue?'

'Het is allemaal super professioneel geregeld. Dat kende ik toch helemaal niet! Doar loopt zo vól leu um oe hen! Als je je snel moet verkleden, staat er altijd een vaste mevrouw klaar die je helpt.'

Vast stramien

Vanaf de jaren '80 brachten de Boer'nleu elke twee jaar een nieuwe revue op de planken. De revues kenden een vast stramien. Twee boerengezinnen. Man, vrouw en knecht. Geen doorlopend verhaal, maar losse sketches en liedjes, altijd op bestaande melodietjes. Die werden in de beginjaren uitgevoerd door een accordeonist, soms met een drummer erbij, later met een geluidsband. Vanaf 1995, toen de hoogtijdagen van de Wierdense Revue ten einde liepen, namen de Boer'nleu geleidelijk aan het stokje over. Roerink herinnert zich nog goed dat ze het eerste contract voor een voorstelling in een schouwburg kregen. 'Een theaterdirecteur wees ons er op dat we ook geld moesten vragen. Mer wiej wussen ja neargens van. Het eerste contract, dat we kregen voorgelegd, was eigenlijk van de Wierdense Revue. Daarop waren de bedragen weggestreepd...'

Vanaf dat moment ging het hard met de Boer'nleu. Vaste prik in de programmering van schouwburgen in heel Overijssel en de Achterhoek. Zo'n 60 voorstellingen per seizoen. Altijd voor volle zalen en met heel veel succes. In 2014 stopte Jan Roerink met de Boer'nleu. 'Ik was toen 70. 't Was mooi west. Ik heb er nooit spijt van gehad.'

Boerderij

Ook in de hoogtijdagen van de Boer'nleu heeft Roerink de revue er altijd 'bij gedaan', naast het werk op z'n boerderij. 'Joa, a'j wat wilt, dan ku'j nog wa wat!' In de begintijd hadden we om zes uur het werk af en dan ging ik samen met mijn vrouw Hermien naar zalencentrum De Melkion in Enschede voor een voorstelling.' Hermien deed dan de kaartverkoop, terwijl Jan zich gereed maakte voor de voorstelling. Hermien hoefde niet zo nodig een rol voor de schermen. Jan: 'Dat kon ook niet, want ik was ook regisseur. A'j ruzie wilt hebben, dan mu'j ow vrouw op 't toneel regisseern! Dat mu'j oet meka hoaldn!' Hoewel geen boer in hart en nieren, heeft Jan Roerink er nooit spijt van gehad dat hij toch in de voetsporen van z'n vader trad. 'We hadden thuis wel een boerderij, maar ik mocht heel graag leren en kon ook wel goed leren. Maar toen ik zestien was, zei m'n vader: iej blijft eerst nog mer es 'n joar bie 't hoes veurda'j noar de Landbouwschool goat, want iej wet nog himmoal niks van 't boern of.' Als we thuis geen boerderij hadden gehad, had ik er niet over geprakkiseerd

Hanna van Hendrik is terug!

Na het succes van 2019 - 51 voorstellingen, 48.000 bezoekers - is deze zomer de voorstelling *Hanna van Hendrik* van 7 juli tot en met 14 augustus opnieuw te zien op Vliegvelde Twenthe. *Hanna van Hendrik* is een uniek theaterspektakel uitgevoerd door 8 acteurs, 27 amateurspelers, 4 muzikanten, 1 koor, 10 ballerina's, 1 motorclub en 6 koeien en 3 immense decors waar het publiek van tribune naar tribune loopt. In de tweede reeks is initiatiefneemster Johanna ter Steege opnieuw te zien in de (hoofd)rol van boerin Hanna. In plaats van Huub Stapel spelen Stefan de Walle en Tjebbo Gerritsma ditmaal afwisselend de rol van haar man Hendrik. Belangrijke rollen zijn er verder voor Laus Steenbeke, Naomi van der Linden, Magda Nij Bijvank, Jan Roerink, Marliz van Til, Max Laros en de live band Her Majesty.

In deze grootse, muzikale theatervoorstelling volgen we Hanna en haar gevecht om de verkoop van de boerderij, al drie generaties familiebezit, tegen te houden. Het zijn de tumultueuze jaren zeventig, overal nemen burgers het heft in eigen hand. Tradities worden overboord gegooit of juist fel verdedigd. Het is de bloeitijd van actiegroepen en ook de

Twentse boeren komen in opstand. Hun protest in 1971 tegen de ruilverkaveling in Tubbergen is de felste boerenopstand in de Nederlandse geschiedenis.

Eerbetoon

Hanna van Hendrik is een initiatief van actrice Johanna ter Steege (die, naast Herman Finkers ook schittert in de film *de Beentjes van Sint Hildegard*), geboren en getogen in Twente. Haar droom om een eerbetoon te brengen aan de mensen in deze regio komt met deze voorstelling uit. Voor Johanna is het familiegevoel, zowel in het verhaal als erbuiten, belangrijk. Johanna: 'Ik vind het mooi hoe de voorstelling het publiek raakt. Er wordt gelachen, gezongen, gehuild. Het is niet alleen een verhaal van een boerengemeenschap, het is vooral een verhaal over mensen, waarin iedereen zich in kan herkennen. We maken de voorstelling met zijn allen. Spelers, publiek, de boeren met hun koeien en trekkers, de muzikanten, alle vrijwilligers; dit alles tezamen is één grote familie.'

Voor meer informatie en tickets: www.hannavanhendrik.nl

FOTO BEN VAN DUIN

*Tot tien voor
half twaalf
op het toneel,
afschminken en
dan nog efkes
kuiern met de leu,
dat vin'k mooi.*

om boer te worden. Dan was ik waarschijnlijk op kantoor terecht gekomen.'

Van Jonge Leu

Nog voor hij stopte met de Boer'neleu, kon Jan Roerink toch nog even proeven van het acteren in een professionele setting. Hij meldde zich aan voor de audities van de regiosoap *Van Jonge Leu en Oale Groond*. 'Ze zochten een man van rond de 60. Toevallig was Herman Finkers zelf bij mijn auditie. Je praat veel te hard, was het eerste wat hij tegen me zei. Ja, maar ze moeten me achter in de zaal toch ook kunnen horen?! Het is een film, zei Herman, dus je kunt gewoon zachtjes praten.' Toen hij werd gevraagd voor een rol in de film *De beentjes van Sint Hildegard* ondervond Roerink opnieuw dat hij op het toneel toch het meest in z'n element is. 'Die opnames voor zo'n film... Op dat moment is er niks aan. Er staan zoveel mensen om je heen, die allemaal met wat anders bezig zijn, licht, geluid, regie. Pas als het dan later klaar is, blijkt het een prachtige film te zijn.' Hij beschouwt zijn rol als de licht dementerende vader van Hanna (Johanna ter Steege) dan ook als de kers op de taart van zijn langjarige carrière op de planken. 'Als je daar voor 1000 man publiek staat, dan

heb je echt die wisselwerking. Dat vind ik prachtig!

Twijfels

Hoewel hij eerst twijfelde of hij wel mee zou doen aan *Hanna van Hendrik*, is hij blij dat hij drie jaar geleden 'ja' heeft gezegd. 'Ik heb wel getwijfeld, want ik begin lichamelijk toch wel allerlei gebreken te vertonen. Ik loop bij een cardioloog, een reumatoloog en een vaatchirurg. *Neum mer op, oh gottegot. Dus ik dach: za'k dat wa doon*. Een van mijn zoons en de schoondochter zeiden: doe 't maar. En m'n andere zoon zei 't zelfde. Maar het was wel zes keer in de week. Vijftig voorstellingen in totaal. Toen heb ik m'n cardioloog nog gebeld, die had inmiddels gehoord van de voorstelling op de vliegbasis en die zei: doe het maar, dat kun je wel. Dat was een geruststelling. Als hij had gezegd, dat kan je de kop wel eens kosten, had ik het waarschijnlijk niet gedaan.'

Professioneel

Inmiddels leeft Roerink, aan de vooravond van een intensieve repetitieperiode van twee weken, in alle rust toe naar de tweede reeks van *Hanna van Hendrik*. Anders dan drie jaar geleden weet hij nu precies wat hem te wachten staat. 'Het is allemaal super professioneel geregeld. Dat kende ik toch helemaal niet! *Doar loopt zo völ leu um oe hen!* Als je je snel moet verkleden, staat er altijd een vaste mevrouw klaar die je helpt. En laatst zei de producent tegen mij: Jan, ik heb 'n bedje bij IKEA gekocht, daar moet je even op gaan liggen als het kan. Voor mij is het bovendien mooi dichtbij, dus ik ga er op m'n gemak om zes uur naar toe. Tot tien voor half twaalf op het toneel, afschminken en dan nog *efkes kuiern met de leu, dat vin'k mooi*. En dan ben ik om kwart voor twaalf, twaalf uur weer thuis.'

'Völ te völ'

Toen Jan Roerink drie jaar geleden begon aan zijn avontuur bij *Hanna van Hendrik*, waren zijn verwachtingen aanvankelijk niet zo hoog gespannen. 'Ik weet nog wel, tijdens de eerste repetities hoorde ik dat de band dertien liedjes had geschreven. Ik dacht: dertien maal drie minuten,

dat is alleen al drie kwartier. Maar toen wist ik nog niet dat het zo'n lange voorstelling zou worden. *Ik dach, dat lukt nooit, dat is völ te völ*. Maar het is een prachtige voorstelling geworden, die van acht uur tot half twaalf duurt. En de muziek past er ook zo mooi bij.' Over het verhaal van de boerenopstand rond de ruilverkaveling in Tubbergen een belangrijke rol speelt, heeft Roerink zo z'n eigen opvattingen. 'Om heel eerlijk te zijn, ik ben geen Hanna. Iemand, die kost wat kost het bedrijf wil houden. Dat heb ik van nature niet zo. Ik ben wat zakelijker. Ik wilde als boer op een makkelijke manier een lekkere boterham verdienen. En daar paste ook een ruilverkaveling bij. Maar je moet niet vergeten het verhaal van de ruilverkavelingsrellen in Tubbergen speelt begin jaren '70.

Boeren

Het mooiste vindt Jan Roerink dat het publiek, dat voor de eerste serie massaal toestroomde, de voorstelling en het verhaal prachtig vindt. Boeren, maar zeker ook niet-boeren. Al denkt hij wel dat de voorstelling bij boeren nog wat intenser binnenkomt dan bij burgers. Dat leidt hij ook af aan de reactie van zijn zoon, die boer is, en de voorstelling een paar keer heeft gezien. 'Die zoon zegt: Als je boer bent, geniet je er toch nog meer van dan iemand die helemaal niks met landbouw heeft. Het is natuurlijk wel het leven en werk van de boer dat daar gepresenteerd wordt.' Als het publiek voor de tweede serie van *Hanna van Hendrik* net zo massaal z'n weg naar de vliegbasis Twente weet te vinden als drie jaar geleden, kan Jan Roerink zijn 80ste verjaardag extra luister bijzetten. In de schijnwerpers. Voor een duizendkoppig publiek. Of dit z'n laatste kunstje is? 'Dat moet je nooit zeggen. Het is, denk ik, wel een van m'n latere kunstjes...' ■

Wij gaan Europa in!

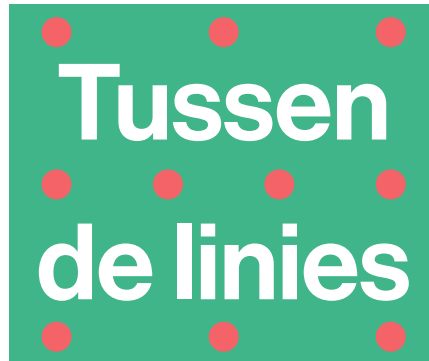
Op dinsdag 2 november in het jaar 2010 woonde ik in Groningen. Aan de Helper Brink om precies te zijn. Het was een fijn studentenhuus waar stevast vierentwintig flesjes bier koud lagen en lege kratjes zich opstapelden tegen de muur totdat het plafond bereikt was, want dan was het pas *echt* tijd was om ze weg te brengen naar de Albert Heijn om de hoek. Ik woonde er samen met mijn vrienden.

Normaal gesproken gingen we op dinsdagavond de stad in. De avond zou er ongeveer zo uitzien: we aten pizza van *Ristorante* en na het eten kwamen de kaarten op tafel. Eerst een potje toepen om de rotklusjes; de verliezers moesten het toilet schoonmaken, de trap stofzuigen of dat ranzige doucheputje legen. Geloof me, tijdens dat laatste potje wilde niemand verliezen en was het zo stil in huis dat zelfs de buurvrouw niets te klagen had. Na het toepen zouden we een potje *mexen* of *kingsen* en daarna wachtte de stad. Normaal gesproken zouden we naar de Rumba gaan, waar een pilsje tot één uur zestig cent (!) kostte, en daarna naar de Negende Cirkel.

Maar dinsdag 2 november in het jaar 2010 was geen normale dag. Mijn avond verliep anders. Rond zeven uur ging de bel. Ik rende de trap af (ons studentenhuus was gevestigd op de eerste, tweede en derde verdieping) en nog voordat ik de deur opengetrokken had, stormde mijn oom langs me heen. "Waar is de wc?" brulde hij.

Toen ik naar boven wees, zakte hij bijna van ellende door zijn knieën, maar hij rende de trap op, schreeuwde in het voorbijgaan tegen mijn vrienden dat hij zich na het doen van zijn behoefte zou voorstellen en verdween in het kleinste kamertje van ons huis.

Nu denk je misschien dat mijn oom geen kaas van omgangsvormen gegeten heeft, maar vergeef het hem: hij had zich namelijk nogal gehaast die dag. Mijn vader had hem bij zijn werk opgehaald en mijn oom had tijdens de rit van Oldenzaal naar Groningen constant aan

DOOR TOM LUTTIKHUIS

de telefoon gehangen, vergaderingen bijwonend. Hij was zo druk dat hij vergeten was om naar de wc te gaan. Ik hoor je denken: die man had zijn prioriteiten niet op orde, want waarom wachtte hij niet even tot alle telefoontjes gepleegd zijn voordat hij halsoverkop naar Groningen vertrok? En waarom deed hij niet even zijn behoefte voordat hij instapte?

Nou het zit zo: we hadden vier kaartjes voor Werder Bremen tegen FC Twente. Eén van de zes wedstrijden die FC Twente speelde in het eindtoernooi van de Champions League. We zouden Nacer Chadli, Marc Janko, Luuk de Jong en Bryan Ruiz zien schitteren in het Weserstadion.

Maar dan moesten we wel op tijd zijn. En dus vertrokken mijn vader, mijn oom, mijn broertje Mike (vriend en huisgenoot) en ik zo snel als we konden. Mijn oom nam nog net de tijd om door te trekken en mijn vrienden te bedanken voor de gastvrijheid en het feit dat het toilet zo schoon was. Ik denk dat mijn

oom de enige is die van alle ruimtes in mijn oude studentenhuus het langst op de wc heeft doorgebracht.

We raasden over de autobaan naar Bremen. In die tijd begonnen de Champions League wedstrijden om kwart voor negen. Wij reden om half negen de stad binnen. De rivier de Weser stak duidelijk af tegen de blokkendozenarchitectuur, als een spatader op een spierwitte huid.

Toen diende een probleem zich aan. "Er is nergens een parkeerplaats", mompelde mijn vader. Hij had gelijk. De Osterdeich, de weg langs de rivier, stond helemaal vol met auto's en bussen. Nergens was er een plekje dat groot genoeg was voor de (toch niet al te grote) auto van mijn vader.

"Teruggaan en een stuk lopen?" opperde iemand.

Ik keek naar het stadion dat voor ons opdoemde. De lichten waren al aan. Het glom haast, als een groene saffier, zo aantrekkelijk was het. Daar zou het gebeuren. Daar moesten we naar toe. "Nee", zei ik. "We parkeren er zo dicht mogelijk bij. Vooraan is altijd plek."

Dus reden we verder. En jawel: in een doodlopende zijstraat vonden we een minuscule plekje waaraan niemand zich gewaagd had. Mijn vader parkeerde zijn auto voorwaarts in file tussen een slagboom en een bestelbus. Twaalf keer steken. Nog voordat de deur in het slot viel, renden we naar het stadion. We keken niet eens of onze parkeerplaats wel rechtsgeldig was. Afsleslept worden was een probleem voor later.

Het was inmiddels twintig minuten voor negen. We lieten onze kaartjes zien bij de poorten van het stadion. We kwamen meer en meer fans van onze club tegen, maar liepen broederlijk met de aanhangers van Werder Bremen richting het uitvak.

WE KEKEN NIET EENS OF ONZE PARKEERPLAATS
WEL RECHTSGELDIG WAS. AFGESLEPT
WORDEN WAS EEN PROBLEEM VOOR LATER.

Mijn vader kwam een bekende tegen. Hij sprak me met een dubbele tong aan en vroeg of ik Nikki was. “Ik heet Tom”, zei ik. “Nikki is mijn zusje.” Hij hoorde me niet eens. Bijna iedereen was dronken. En wij ook.

Dronken van geluk, want toen we de trap naar het uitvak helemaal beklommen hadden, begon de Champions League hymne te spelen. Violon zo mooi dat je er kippenvel van krijgt en tranen zich opwellen in de hoeken van je ogen.

We waren precies op tijd en hebben alles gezien. De acties van Bryan Ruiz, de rode kaart van Torsten Frings, de pegels van

Naldo en de goals van Nacer Chadli en Luuk de Jong. Tweeënhalf uur en drie punten later waren we weer bij onze auto. Er kleefde geen briefje aan de voorruit. Weer een paar uur later was de mooiste voetbalavond uit mijn leven voorbij.

Tot nu toe dan, want we zijn er weer. Na een afwezigheid van meer dan 2800 dagen zijn we terug. Wij gaan Europa in! De Veste zal schudden als vanouds. Kelen worden schor geschreeuwd. Tegenstanders zullen bibberen. Eerst in de Conference League. Maar dat is niet de eindbestemming. Een ladder beklim je sport voor sport. En dromen moet.

Werder Bremen is dit jaar, na een kort verblijf op het tweede niveau van Duitsland, teruggekeerd naar de Bundesliga. Ik ben blij voor ze. Als Twentefan weet ik hoe het voelt om in een klasse te spelen waar je niet thuishoort. Ik wens ze alle sterkte en hoop dat ik op 2 november 2027 (die ook op een dinsdag valt) opnieuw in het Weserstadion kan zijn om een Champions League wedstrijd tussen mijn club en Werder Bremen bij te wonen. Dat betekent dat we nog vijf voetbalseizoenen hebben om daar te komen. Dromen mag. Nee, dromen moet: er is werk aan de winkel! ■

Twente belangrijke halteplaats voor heilige

Titus Brandsma

Titus was scherpzinnig, gedreven en nam geen blad voor de mond. Ook niet als houwdegen Paul Hardegen van de Schutzstaffel (SS) hem in gevangenis Oranjestad te Den Haag vraagt zijn mening te geven over de Nationaal-Socialistische Beweging. In negen pagina's zet de pater uiteen waarom het Nationaal-Socialisme en de bezetting van Nederland niet deugen. Het manuscript van de ondervraging is dankzij de Twentse verzetsman Cor Hilbrink – de latere voorzitter van FC Twente – bewaard gebleven.

KARMELIETEN

Thuis in Oegeklooster dreven zijn ouders een melkveebedrijf met vijftig koeien en jongvee. Ondanks de stevige omvang van het bedrijf heerst schaarste in de regio. Tussen 1880 en 1900 zoeken 50.000 Friezen hun heil elders. De fysiek zwakke Brandsma – geboren als Anno Sjoerd – grijpt de kans met beide handen aan als hij in 1892 het gymnasium in Megen mag bezoeken. Geïnspireerd door zijn achterneef Casimirus de Boer sluit hij zich zes jaar later aan bij de karmelieten in Boxmeer. Na afronding van zijn cursus filosofie vertrekt Brandsma – die na zijn grote gelofte de naam Titus aanneemt – in de zomer van 1902 naar Zenderen. De in 1855 in

Twente twee weken voor zijn dood op 26 juli 1942 schrijft karmeliet Titus Brandsma zijn laatste brief. Vanuit het Beierse concentratiekamp Dachau. Gericht aan zijn zus en zwager in Bolsward. Vanwege de censuur verplicht in het Duits, ondertekend met Anno. Iets schrijven over de ontberingen is uit den boze. Titus vraagt naar het welzijn van familie en bekenden – vooral van zijn medebroeders in Nijmegen, Oss en Oldenzaal. Twente gaat hem aan het hart. De op 15 mei door paus Franciscus heilig verklaarde pater had nauwe banden met Zenderen en Oldenzaal. De Friese boerenzoon (1881–1942) komt vaak en graag in Twente.

TEKST THEO LEONÉ

het dorp neergestreken karmelieten hebben daar sinds twaalf jaar een gymnasium. Vijf jaar voor de komst van Brandsma was de school gesplitst in een richting voor priesterstudenten en leerlingen die geen priester wilden worden. Bij die laatste groep maakten Grieks en Latijn plaats voor onderricht in de handelstaal Duits. Gekscherend kregen de niet-priesterstudenten de naam Duitsers.

WANDELTOCHTEN

Titus bekwaamt zich in Zenderen in de grondbeginselen van de theologie. Leraar Athanasius van Rijswijk staat bekend als een van de knapste koppen van de Nederlandse karmelbeweging. De

twee krijgen een klik en ondernemen wandeltochten door Twente. De luchtiger sfeer dan in het strenge Boxmeer geeft de wat schuchtere Titus de moed in het najaar van 1902 op te treden in het toneelstuk Ferdinand de Speler. In augustus 1903 keert Titus per trein – Zenderen had nog een eigen station – terug naar Brabant om in Oss zijn studie theologie af te ronden. In 1905 wordt hij in de Sint Jan van Den Bosch tot priester gewijd. Zijn leven komt in een stroomversnelling. Eerst naar Rome, voor het behalen van de doctorsbul. Dan terug naar Nederland om het ene na het andere initiatief te nemen. Vrienden als Hubertus Driessen proberen te voorkomen dat Titus te veel

hooi op de schouders neemt. Kansloos. Titus ontwikkelt zich tot een van de grote gangmakers van de katholieke emancipatie en is gelijk bruggebouwer – spreekt esperanto, hamert op goed onderwijs.

HOUGLERAAR

In 1923 wordt Titus in het oprichtingsjaar van de Katholieke Universiteit in Nijmegen benoemd tot hoogleraar in de wijsbegeerte en mystiek. Tien jaar later is hij rector magnificus. Vanuit zijn uitvalsbasis Dordrecht in Nijmegen geeft hij de aanzet tot het uitgeven van de Katholieke Encyclopedie en schrijft voor tal van kranten – waaronder de Hengelosche Courant en Twentsche Courant. Zijn benoeming in 1934 tot geestelijk adviseur van de katholieke journalistenvereniging wordt toegejuicht. Eindelijk iemand die het vak begrijpt, denken de journalisten. Titus immers stond aan de wieg van diverse bladen en was hoofdredacteur geweest van een nieuwsblad.

BESCHERMHEILIGE

'Hij vocht als Ariëns voor de arbeiders. Reisde stad en land af wanneer ontslagen vielen of de sociale positie van katholieke journalisten beneden peil was. Deed veel voor de verbreding van de horizon onzer kennis.' Zo keek hoofdredacteur Louis Frequin in 1952 in Vrij Nederland terug op Titus – een journalist

Titus in de kloostergang. Een schilderij van medebroeder Cecilius Timmer, leraar Frans. Het doek siert de provinciaalskamer in het karmelietenklooster te Zenderen.

Haag: 'Subsidie Oldenzaal toegestaan. Subsidie Oss dit schooljaar niet, volgend schooljaar zeer waarschijnlijk. Brandsma.'

DEUTSCHE WEG

In Oldenzaal ziet Brandsma van nabij hoe Duitsland in de jaren dertig ontspoord. Op de pers van de Twentsche Courant wordt vanaf 1934 het blad *Der Deutsche Weg* gedrukt. De uitgave richt zich fel tegen het nationaal-socialisme en is formeel gericht op katholieke Duitsers in Nederland. De initiatiefnemers tot de krant zijn twee Duitse vluchtelingen: journalist Joseph Steinhage uit Rheine en pater Jezuïet Friedrich Muckermann uit Bückeburg. In de loop der jaren stijgt het aantal abonnees van *Der Deutsche Weg* tot drieduizend en verschijnt het blad in 42 landen. Tot grote ergernis van de Nazi's. Heftige protesten uit Duitsland zorgen dat Steinhage en Muckermann uit het colofon verdwijnen en pastoor Frans Stockman redactie-chef wordt. Inhoudelijk verandert niets.

COMITÉ WAAKZAAMHEID

Titus Brandsma waarschuwt al vroeg voor de gevaren van rassenhaat, ophitsing en uitsluiting. In 1936 is hij lid van het Comité Waakzaamheid tegen het nationaal-socialisme, een waarschuwende vinger van geleerden en kunstenaars.

onder de journalisten. Uit Friesland komt de suggestie Titus Brandsma te promoveren tot beschermheilige van de journalisten. In Twente spant Titus zich in voor de komst van een lyceum in Oldenzaal. De karmelieten willen de

organisatie wel op zich nemen en kunnen docenten leveren. Samen met gedeputeerde Gerhard Bloemen (de latere burgemeester van Oldenzaal) beklimt Titus de barricade. IJverig worden in Twente toezeggingen losgepeuterd om geld beschikbaar te

stellen. De streek kan toch niet zonder goed katholiek middelbaar onderwijs? Titus neemt de lobby bij de politiek voor zijn rekening. Als het Twents Carmellyceum al een half jaar leerlingen ontvangt, komt op 6 februari 1924 een verlossend telegram uit Den

HA! BEGINT HET AL TE BORRELEN?

Geniet van een gezellig avondje met vrienden of familie.

En zeg je genieten, dan zeg je Huls.

Neem bijvoorbeeld onze chorizo, sticks of boerenjongens.

Perfect gekruid en heerlijk bij je favoriete borrel. Proost!

WORST MET DE HA! VAN HULS

In 1941 verzet hij zich tegen de verwijdering van joodse kinderen op scholen. Op 18 december 1941 roept de bezetter de Nederlandse krantenredacties tot de orde. Advertenties van de NSB mogen niet langer op principiële gronden geweigerd worden. Eerder dat jaar was een bisschoppelijk schrijven rondgegaan met het verbod voor katholieken lid te zijn van de NSB of aanverwante organisaties. Titus Brandsma heeft zijn oordeel snel klaar en overtuigt op oudjaarsavond aartsbisschop Johannes de Jong. De pater zal onder eigen naam een brief opstellen om vervolgens de mening van de overige vier Nederlandse bisschoppen te polsen. Daarna kan hij beginnen aan een tocht langs de hoofdredacties en directies van de vijftien belangrijkste katholieke kranten. De maat is vol. Brandsma ondertekent met eigen naam in de rol van geestelijk adviseur van de katholieke journalistenvereniging, aangesteld door de

Oorlogsmisdadiger Hardegen ontsnapt

Paul Hardegen (Heeren-Werve, 1909), de ondervrager van Titus Brandsma, grossierde in oorlogsmisdaden. De untersturmführer was betrokken bij diverse represaillemoorden en mishandelingen. Vanaf september 1944 is zijn werkterrein vanuit het kantoor van de Sicherheitsdienst aan de Bornsestraat 102 in Almelo Twente. In een geruchtmakend proces tegen oorlogsmisdadigers in november 1945 te Almelo bleef Hardegen buiten schot – hij was en bleef onvindbaar.

Karmeliet Titus Brandsma weigerde een blad voor de mond te nemen. Schreef recht in het gezicht van zijn beulen negen vellen vol waarom het nationaal-socialisme niet deugt.

aartsbisschop. Achteraf heeft De Jong spijt de brief niet zelf te hebben ondertekend – gezagdragers als bisschoppen hebben bredere ruggen. Enthousiast en zelfverzekerd is vogel Brandsma echter al gevlogen.

ONRUSTSTOKER

De rondreis van Brandsma komt de Duitsers al snel ter ore. Plannen worden gemaakt om de onruststoker op te pakken. Prior Basilius Dommershuysen ziet de gevaren en biedt Titus aan onder te duiken in zijn klooster in Hoogeveen. Brandsma slaat het aanbod af. Dommershuysen vertrekt in de naoorlogse jaren naar Twente om les te geven aan de carmelscholen en ligt begraven in Zenderen.

Op 18 januari 1941 is Titus Brandsma voor de laatste keer in Oldenzaal. Informeert naar de financiële regelingen ten behoeve van zijn Armeense beschermeling Michaël Poladian. Dan treint hij via Utrecht en Amsterdam

(waar hij overnacht) naar Den Haag en Nijmegen. In klooster Doddendaal wordt de hoogleraar opgepakt door de Sicherheitsdienst (SD). Bij zijn arrestatie heeft de met zijn gezondheid kwakkelende Brandsma – bijna zestig jaar oud – nog een half jaar te leven. Na de cel in Arnhem volgen het Oranjehotel, Kamp Amersfoort, Kleef en eindstation Dachau. Ongebroken maar tenslotte uitgemergeld steunt hij waar mogelijk zijn kampgenoten.

LAATSTE FASE

Aan Rafaël Tijhuis, die Dachau overleefde, danken we een verslag over de laatste fase van Brandsma's leven. De karmeliet uit Rijssen schrijft na een overplaatsing eind juni:

‘Zodra we hem zien, wordt hij onmiddellijk door een groepje Hollanders omringd en begroet. Hoe heeft hij het gehad in het toegangsblok dat zo zwaar is voor iedere nieuweling? Spontaan klinkt: “Goddank dat ik uit die hel weg ben. Dat was geen leven daar. Nu ben ik tenminste bij jullie.” Het kwam er opgelucht uit, maar niettemin moeten we lachen en trachten hem duidelijk te maken dat voor hem het echte Dachau-leven nu pas begint. “Hoe het ook mag zijn, ik zal mijn best doen om het de heren niet te lastige te maken en zo weinig mogelijk op te vallen.”

De sinds 15 mei heilige Titus Brandsma wordt in binnen- en buitenland veelvuldig herdacht. Ereburger is hij van de gemeente Oss, drager van het verzetskruis en geroemd als grootste Nijmegenaar ooit. In Nederland dragen in bijna vijftig gemeenten een straat zijn naam. Zeven scoutinggroepen zijn vernoemd naar de karmeliet die in oorlogstijd onder moeilijke omstandigheden de rug recht hield. Elf scholen, waaronder een in Hengelo, dragen onuitwisbaar de naam Titus Brandsma. ■

De perskaart. Titus Brandsma genoot en geniet onder de journalisten hoog aanzien.

A portrait of Gerard Cornelisse, a theater producer. He is a middle-aged man with grey hair, a beard, and glasses, smiling at the camera. He is wearing a dark shirt. The background is dark and out of focus, showing a poster with text like "13 FEBRUARI" and "KAARTEN VIA WWW.THI".

*Theaterproducent
Gerard Cornelisse*

Een Amsterdammer in Twente

Zo'n 12 jaar kwam hij, zoals hij het zelf omschrijft, 'voor de liefde' vanuit Amsterdam naar Twente. Gerard Cornelisse bleef er ook voor zijn geliefde, Simone Kratz, artistiek directeur van het Wilminktheater en Muziekcentrum. Hij voelt zich nog altijd een Amsterdammer in Twente, zoals Sting zich an englishman in New York voelde. Maar de geboren Jordanees heeft inmiddels wel een band opgebouwd met de streek, de historie, de mensen en hun verhalen. Dankzij de locatietheater-voorstellingen die hij als producent maakte. In Almelo is hij toe aan zijn derde grote project.

TEKST BEN SIEMERINK
FOTOGRAFIE WILLEM VAN WALDERVEEN

Het begon allemaal zo'n tien jaar geleden met een ontmoeting met de toenmalige burgemeester van Almelo, die vertelde dat een aantal mensen bezig was om te kijken of er iets met theater kon waar de mensen trots op konden zijn. Cornelisse: 'Ze hadden gehoord dat ik wel eens wat met film, televisie en theater had gedaan, dus ze vroegen mij of ik niet een voorstelling wilde maken. Dat wilde ik wel, want ik had me toen ook al afgevraagd hoe het toch komt dat Twentenaren niet trots zijn. Maar het was ook een mooie manier om in Twente binnen te komen. Ik had gehoord en gelezen dat Twente het hoogste aantal netwerkorganisaties in West-Europa heeft. Dus ik dacht: kat in 't bakkie. Binnen no time ken ik iedereen. Maar toen kwam ik er al snel achter dat die netwerkorganisaties niet bestaan om samen te werken, maar om elkaar in de gaten te houden! Dat vind ik zo jammer. Je kan samen zo sterk zijn.'

Op het moment dat Gerard Cornelisse zich hier vestigde, kende hij Twente totaal niet. 'Helemaal nul. Er wordt vaak gezegd dat er in Amsterdam wordt neergekeken op Twente, maar dat is helemaal niet het geval. Het is nog veel erger: ze weten daar helemaal niet dat Twente bestaat! Als ik weer eens in Amsterdam was, dan zeiden ze tegen me: jullie hebben gewonnen, hè. Hoezo, gewonnen? Nou, met De Graafschap. Geen idee, dat De Graafschap de Achterhoek is en niet Twente.'

'Vuurdoop'

Het besluit een voorstelling te maken op het Indië-terrein, waar de fabrieken van Ten Cate stonden, betekende voor Cornelisse de 'vuurdoop' in zijn kennismaking met Twente en de Twentenaren. 'De eerste fout is de grootste fout, dus ik zei: we moeten toch wel tien avonden doen met telkens 1000 mensen. En iedereen was 't met me eens! *Joa, joa*. Maar, dat 'ja' betekende 'nee'. *Kiekn wat 't wordt*. Ik las de Almeloërs toen nog niet. Maar uiteindelijk trokken we met die voorstellingen toch wel mooi 10.000 bezoekers. Iedereen deed mee. De woningbouwvereniging, alle sociaal-maatschappelijke organisaties, de gemeente. Toen ontstond er in Almelo opeens iets van: we mogen er best trots op zijn dat we dit kunnen. Want iedereen dacht, dit kan niet.'

Als spin off van het theatervoorstelling *Van katoen tot nu* ontstond er een

museum met dezelfde naam. Cornelisse: 'Dat vond ik een van de leukere dingen van het hele project. Ik noem het altijd een volksmuseum. Dat wordt gerund door gewone mensen, met gewone voorwerpen, met liefde voor de geschiedenis. Het is eigenlijk een combinatie van buurthuis en museum, een verzamelplek.'

Het verzet kraakt

Een aantal jaren na het succes van *Van katoen en nu* ontstond het idee bij een paar mensen om nog een keer zoiets te doen in Almelo. Dat werd *Het verzet kraakt*, over de grootste bankroof aller tijden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Dat historische verhaal was ook al aangetipt in de voorstelling *Van Katoen en Nu*.

Cornelisse: 'Ik kende Willem van Walderveen, wiens vader nog in die verzetsgroep had gezeten. En Hans Holtmann, de zelfbenoemde stadsarchivaris, leefde nog in die tijd. Dat triggerde mij allemaal om die voorstelling te gaan maken. Daar zat een idee achter: regionale verhalen vertellen met een landelijke uitstraling. Dat is de basis. Daar kwam nog bij dat ik me er aan erger dat wanneer er een voorstelling over een stadsorgel in Amsterdam wordt gemaakt, dit van nationaal belang is. Maar een voorstelling over een historische gebeurtenis van nationaal belang in Almelo wordt als lokaal afgedaan. In die Randstad-regio discussie ga ik dan als Amsterdammer voor Twente staan.'

Commercieel

Het verzet kraakt overtrof de eerste voorstelling in alle opzichten. Groter van opzet, artistiek en logistiek, maar ook meer publiek. Cornelisse: 'We hadden gerekend op tien tot twaalfduizend bezoekers en dat werden er 24.000. We hadden er wel 50.000 kunnen halen, maar dat wilde ik niet, want dan wordt het commercieel. Er zitten heel veel amateurs in en voor hen moet het wel leuk blijven. Als het voor vrijwilligers op werk begint te lijken, vind ik er niks meer aan. Iedereen moet mee kunnen doen.'

Mensen, het publiek, zijn voor Gerard Cornelisse het fundament, die voor het draagvlak voor zijn projecten zorgen. 'Helemaal terug naar af. We hebben geen kerk meer, dus we hebben ook geen ijkplek meer. Maar dat willen we wel! En we willen zingen! Dus zoek je een plek waar je samen kunt zijn. Waar je samen iets kunt beleven, waar je ook een mening over kunt hebben.'

VAN DE MAKERS VAN 'VAN KATOEN EN NU' EN 'HET VERZET KRAAKT'

ALMELO
EEN SLORDIGE
600 JAAR

VAN KATOEN & WATER

VAN 25 AUGUSTUS
T/M 10 SEPTEMBER

INDIËTERREIN
ALMELO

KOOP NU KAARTEN VIA [VANKATOENENWATER.NL](https://vankatoenenwater.nl)

HOOFDSPONSOR

VIVOCHEM

In de voorstellingen van Cornelisse wordt altijd gewerkt met een professionele cast, die in alle bijrollen wordt ondersteund door amateurs. 'Dat is een vast stramien. Het moet wel niveau hebben. En het moet ook snel gemaakt worden. Het moet in een maand gerepeteerd worden, anders gaat het allemaal veel te lang duren voor mensen. Je hebt heel veel goede amateurs die in een context met professionele acteurs beter worden.'

Eten

Vast onderdeel van de theaterprojecten van Gerard Cornelisse is een maaltijd voor de bezoekers, voorafgaand aan de voorstelling. 'We hebben er altijd eten bij omdat je het historische verhaal niet helemaal in de voorstelling kunt vertellen, dus dat kun je dan mooi tijdens het eten doen. En je geeft de amateurs uit de cast – acteurs, die niet kunnen zingen, of zangers die niet kunnen acteren – nog een extra rol in het geheel.'

Almelo 600 jaar

Na 'uitstapjes' in Hengelo (Stork) en Tubbergen (Boerenopstand) is Gerard Cornelisse als producent toe aan alweer zijn derde theaterproject in Almelo. Aanleiding ditmaal het 600-jarig bestaan van Almelo. De voorstelling, naar een idee van bovengenoemde Hans Holtmann, stond voor 2019 op het programma. Cornelisse: 'Maar toen kwam corona. En Hans ging dood. Voor

mij een extra reden om het door te laten gaan, als een eerbetoon aan hem.'

Omdat de voorstelling *Van katoen en water* pas in dit jaar gespeeld kan worden, is als ironische ondertitel gekozen voor: 'Almelo, een slordige 600 jaar'. De voorstelling laat de geschiedenis van Almelo zien door de ogen van een ouder wordende man, gespeeld door Laus Steenbeeke. Cornelisse: 'Die zit achter de geraniums, maar daar zitten we met z'n allen achter, want die geraniums zitten ook in het toneelbeeld. We hebben 50 meter geraniums. Die krijgen we van Gert Pezie, een Almeloër, die in Indonesië en Singapore hele grote kwekerijen heeft. En we spelen het op het water. Dus dan hebben we pontons nodig. Zo'n 150 vierkante meter. Dat wordt dan met een paar telefoontjes geregeld door Bolk. Kijk, dat vind ik nou het fundamenteel leuke van zo'n project: iedereen doet mee! Dat community-gedeelte is mijn lol.'

Ariëns

Voor het volgende grote theaterproject duikt Gerard Cornelisse in de roerige geschiedenis van de textielindustrie in Enschede. Meer in het bijzonder de rol die de priester Alphons Ariëns, als grondlegger van de katholieke arbeidersbeweging, daar in speelde. Veel kan Cornelisse er nog niet over zeggen, want de voorstelling is gepland in 2025,

als Enschede het 700-jarig bestaan viert. 'Het gaat *De Krim* heten. Naar dat wijkje waar het uitschot woonde. Waar je zag dat er onder de paupers nog een laag zat.' Het liefst zou Cornelisse die voorstelling in de Enschedese binnenstad doen, maar dat kan 'horecatechnisch' niet. 'Maar het moet wel groots worden....' ■

Het theaterspektakel VAN KATOEN

EN WATER, over 'een slordige 600 jaar'

Almelse geschiedenis, is van 25 augustus tot en met 10 september te beleven op het Indiëterrein in Almelo. In de voorstelling speelt Laus Steenbeeke, die eerder de hoofdrol speelde in STORK! in Hengelo en De Boerenopstand in Tubbergen, de stadsarchivaris Bertus, die op zijn sterfbed het roerige verleden van Almelo doorleeft. Met rijke verbeeldingskracht voert Bertus de bezoekers door een historie vol verschillende belangen en gemeenschappelijke kansen. De rol van zijn verpleegster wordt gespeeld door Renée de Gruijl, die onder meer te zien was in de televisieseries SpangaS, Flikken Maastricht en Mocro Maffia. Ze deed ook mee aan The Voice of Holland. De vertellers zijn Laurens ten Den en André Manuel. Merel Kappenburg en Bart Klop spelen een verliefd Almeloos koppel. Laurens ten Den schreef ook het script.

Voor meer info en tickets:
www.wilminktheater.nl

Een scene uit de voorstelling
'Het verzet kraakt'

Het moet anders met de bestuurscultuur,

Op donderdag 16 juni wordt in de Grolsch Veste in Enschede de eerste serie bijeenkomsten over de toekomst van Twente onder de noemer **Panorama Twente 2050** afgesloten met een debatavond over het thema **democratische vernieuwing**. Met **Sander Schimmelpenninck** als moderator zullen de inleiders **Marije van den Berg** en **Joop Hofman** in samenspraak met de aanwezigen proberen een toekomstbeeld te schetsen waarin de inwoners van Twente een gelijkwaardiger rol krijgen bij de (beleidsmatige) aanpak van de grote opgaven waar de regio de komende decennia voor staat.

Het gaat volgens het Regeerakkoord 2022 – 2024 over de dringende noodzaak voor een 'andere bestuurscultuur', voor het herstel van vertrouwen van burgers in de overheid en van de overheid in haar burgers. Illustraties van die noodzaak zijn de afgelopen jaren ruim aan de orde geweest. Het moet dus kennelijk anders. Ook in Twente.

MARIJE VAN DEN BERG

Marije van den Berg, die onderzoekt, schrijft over en werkt aan kwaliteit in het lokale bestuur, geeft op 16 juni haar kijk op de noodzaak om het democratisch samenspel in een regio als Twente anders vorm te geven, als we de grote opgaven met succes en voortvarend willen aanpakken. Hoe zou volgens haar de overheid in Twente de nu voorliggende urgente opgaven het best kunnen aanpakken? Hoe is dan de rolverdeling tussen de diverse overheidslagen, ondernemers, onderwijs en inwoners? Wat vinden politieke partijen en raadsleden er van om inwoners een meer gelijkwaardige rol te geven bij de aanpak van urgente opgaven terwijl het buitenland er volop mee experimenteert? Hoe kan dat? Willen zij geen hulp bij het vertegenwoordigen van 'het volk' middels bijvoorbeeld een burgerberaad? Is het eigenlijk wel moreel of zelfs juridisch acceptabel dat de overheid haar inwoners niet direct betreft bij de aanpak van opgaven die vrijwel zeker direct raken aan

ook in Twente

de gezondheid en het voortbestaan van (nakomelingen van) die zelfde inwoners?

JOOP HOFMAN

Joop Hofman, al tientallen jaren – in Nederland en België – bezig met het ontwerpen van wijkaanpak en gebiedsgerichte aanpakken waarbij de bewoners voorop staan, zal schetsen hoe

de inwoners een meer gelijkwaardige rol kunnen krijgen in het samenspel met de overheid, ondernemers en onderwijsinstellingen. Hoe zou je dat in de praktijk kunnen doen? Hoe zouden de Twentse gemeenten zich moeten organiseren om dat nog meer te faciliteren? En hoe borgen we dat? Met een verordening? Komt er een geoormerkte budget voor burgers om zelf initiatief te nemen?

VOORTREKKERSROL

Onderliggende vraag bij de bijeenkomst over democratische vernieuwing op 16 juni is: Kunnen we in Twente als regio ook een voortrekkersrol vervullen bij 'anders doen'? En hoe kunnen we dat

'anders doen' in de praktijk 'oefenen', zoals daar nu bijvoorbeeld met de RES Twente 2.0. een begin mee lijkt te worden gemaakt. Tijdens de onlangs gehouden Panorama-bijeenkomst over de energietransitie werd al duidelijk dat het de Regionale Energie Strategie ernst is om de burgers daadwerkelijk een stem te geven bij de besluitvorming over de vraag hoe en waar de transitie naar een duurzame energievoorziening z'n beslag moet krijgen.

BREED DRAAGVLAK

De serie *Panorama Twente 2050* over de toekomst van de regio wordt georganiseerd door debatcentrum Pakhuis Oost in nauwe samenwerking met de Werkgroep Regiometropool Twente, de Twentse Noabers en het nieuwe Twentse mediaplatform TKKR. Met vijf bijeenkomsten is dit voorjaar een begin gemaakt met de dialoog met de inwoners van Twente over nut en noodzaak van het maken van een gezamenlijke, actiegerichte Agenda voor de toekomst. Een Agenda met een breed draagvlak voor de aanpak van de grote opgaven waar deze regio de komende decennia voor staat.

De serie moet (een begin van) een antwoord geven op de vraag of Twente de meerwaarde ziet van het schetsen van een lange termijn toekomstbeeld, samen met de inwoners. Die stip op de horizon moet leiden tot een kort en krachtig *Panorama Twente 2050*, dat verleidt en oproept tot snelle acties. Een panorama, dat wil aanzetten tot 'groter denken', maar dan wel steeds meer gebiedsgericht 'kleiner doen'. In steden, wijken, buurten en dorpen en op het platteland. Met nieuw elan. De uitkomsten van de eerste vijf bijeenkomsten in het kader van *Panorama Twente 2050* zullen op 18 september worden gepresenteerd tijdens de Twentse Landdag. ■

Bijeenkomst over democratische vernieuwing in het kader van Panorama Twente 2050, donderdag 16 september, 20.00 u., de Grolsch Veste Enschede. Toegang gratis, aanmelden via www.pakhuis-oost.nl.

Op naar een *eerlijker* schooladvies

De docent zat bij ons thuis in onze kleine woonkamer met het hele gezin. Hij kwam koud en betweterig vertellen dat mijn broer een vmbo-schooladvies kreeg. Mijn ouders hadden het niet breed en waren niet hoogopgeleid, maar zeker niet dom. Mijn moeder was woedend, want haar zoon werd onrecht aangedaan: 'Daar gaat mijn zoon niet naar toe. Ik ken mijn zoon en weet wat hij in huis heeft!' Ze vocht als een leeuw voor hem. Ze heeft slechts twee vinkjes, maar is meer waard dan de zeven vinkjes van Joris Luyendijk.

Elke keer als ik een voorbeeld hoor van iemand die een lager schooladvies krijgt omdat die leerling uit een lager sociaal milieu komt, dan doemt het beeld van die leraar en mijn broer op. En krijg ik weer een steek in mijn maag.

Zo sprak ik onlangs een bezorgde docent van een middelbare school voor VMBO-onderwijs. Veel leerlingen op zijn school blijken onder hun niveau te werken door taalachterstand. Met wiskunde en Engels scoren ze vwo/havo-niveau maar met Nederlands een veel lager niveau, namelijk vmbo-bbl. Hij zat daarmee en vond dit een groot maatschappelijk probleem.

Niet alleen mijn broer en leerlingen van deze school maar ook de Milan's, Oksana's, Jaimy's, Layla's en Mohammeds van andere scholen hebben met onder advisering te maken. In hun klassen heeft 13,6 procent van hun klasgenoten een lager schooladvies dan de uitkomst van de eindtoets, vaak doordat zij arme of laagopgeleide ouders hebben. Wonen zij op het platteland, dan geldt dit voor 31 procent van hun

medeleerlingen. Deze onder advisering leidt bij hen tot een blijvende achterstand in de school- en werkcarrière. Het is een selffulfilling prophecy; zij gaan zich gedragen naar het lagere advies. Dit is vernietiging van arbeidspotentieel en verdieping van armoede.

Daar gaat je kansengelijkheid.

Dit moet toch anders kunnen? Laten we elk kind de kans bieden zijn eigen talent te ontwikkelen en hen een mooie toekomst bieden. Laten we onder advisering hoog op de politieke agenda zetten en alle kinderen eerlijke kansen geven. De overheid heeft zorgplicht voor goed onderwijs omdat het een grondrecht is. Weg met kansenongelijkheid en maak werk van een rechtvaardiger schooladvies.

Mijn moeder heeft de kansen van haar kind opgeëist. Niet iedere ouder is daar toe in staat, maar dat zou ook niet nodig zijn wanneer er een eerlijker adviesstelsel zou zijn. Mijn broer heeft uiteindelijk het gymnasium en twee universitaire studies met vlag en wimpel afgerond. En die kans, het niveau dat een kind aankan, zou je elk kind gunnen.

Word abonnee!

Ontvang TKKR magazine
4 x per jaar
thuis op de mat.

HET IS TRANSITIE VOOR EN ACHTER IN NEDERLAND. IK WEET NIET HOE HET U VERGAAT MAAR BIJ MIJ KOMEN DE DOOR POLITICI GEBRUIKTE TERMEN ALS KLIMAATTRANSITIE EN ZORGTRANSITIE INMIDDELS DE NEUSGATEN UIT. HET BETEKENT GROFWEG EEN PLEIDOOI VOOR EEN VERANDERING OF OVERGANG VAN EEN SITUATIE DIE IS VASTGELOPEN. TAAIE PROBLEMEN EN VRAAGSTUKKEN DIE ZICH MOEILIK LATEN OPLOSSEN HETEN BIJ DE BELEIDSMAKERS WICKED PROBLEMS. MAAR VOLGENS MIJ LOPEN ALLE INGEZETTE TRANSITIES INMIDDELS OOK VAST EN NEEMT HET AANTAL WICKED PROBLEMS TOE. DAT ONZE GEZONDHEIDSZORG MET VEEL POTENTIE EN KWALITEIT IS VASTGELOPEN WETEN WE ALLEMAAL. NEEM BIJVOORBEELD DE JEUGDZORG WAAR DE BESTUURLIJKE, BELEIDSMATIGE EN POLITIEKE AANSTURING TOTAAL FAALT.

De zorg heeft geen transitiedokters nodig, maar praktijkmensen

TEKST WIM HULLEGIE

Onze nationale 'transitiedokter' Prof. Rotmans stelt in zijn boek 'Omarm de Chaos' dat de gezondheidszorg te ingewikkeld is. De regelgeving in de zorg is doorgeslagen. Dit is geen nieuws. Van Kooten en de Bie onderscheiden ontwikkelingslanden, ontwikkelde landen en ingewikkelde landen. Nederland is het aller ingewikkeldste land ter wereld volgens het cabaretduo. De besturing van ons land kraakt en piept. Als de Ombudsman *wicked problems* in beeld heeft gebracht is het maar de vraag of de aanbevelingen worden overgenomen. Ondertussen trekken transitiedokters het land door met hun zelfstandige consultancybedrijfjes om te vertellen hoe de mensen in de praktijk het werk anders moet gaan organiseren.

Antropoceen

Laten we eerst even kijken naar de aanleiding van de regelterreur en de gezondheidscrisis die in de jaren zeventig van de vorige eeuw opkomt. Na de Tweede Wereldoorlog was het motto: economische groei, groei en nog eens groei. Europese topwetenschappers van allerlei pluimage richtten de Club van Rome op. De club van Rome hield de westerse samenleving een spiegel voor. Het was duidelijk dat de mensheid zich had ontpopt had tot een geologische superkracht die de toekomst van het leven op aarde in handen heeft. Dit wordt het nieuwe geologische tijdperk het Antropoceen genoemd. De nadenkende mensheid werd op de vingers getikt. Voor de eerste keer werden

we er via wetenschappelijk onderzoek op attent gemaakt dat de aarde sleet vertoonde en uitputbaar was.

Meer of minder groei?

Verschillende stromingen bekvchten al decennia lang over de beste oplossing voor het behoud van de aarde. Ecomodernisten gaan voor meer technologie en meer groei om de problemen de bestrijden. Maar er zijn ook 'authentieke natuurmensen' die alleen nog maar onbespoten oervoedsel eten en bij voorkeur vega. Waarschijnlijk zit het probleem niet in meer of minder groei maar in onze kijk op levende organismen. De wetenschappers maakten in de jaren tachtig van de vorige eeuw voor het eerst systeemmodellen waar de systeemrelatie tussen de mens, de omgeving en de handelingen werden gemodelleerd. De boodschap was: laten we eens naar het geheel kijken. Zie de mens als een complex adaptief systeem. De hoon in de samenleving was groot in die tijd en de boodschap is (vaak onbedoeld) subtiel weggemoffeld door technocratische bestuurders en beleidsmakers. Vaak hoog opgeleid. Maar, hoe goed zijn ze eigenlijk zelf wetenschappelijk geschoold? Deze zogenaamde hoogopgeleiden beslisten over het werk van de mensen in de praktijk (onderwijs, zorg, politie, brandweer, infrastructuur). Wringt de schoen hier misschien?

Machinemetafoor

Vanaf de late middeleeuwen raakte het beeld van de mens als machine in de gezondheidszorg in zwang. De machinemetafoor wordt succesvol gebruikt. Wetenschappers begrijpen

*'Het bracht
de medische
kennis
vooruit:
het hart als
pomp'.*

puzzelstukjes op het gebied van de biologie van het lichaam of het klimaat steeds beter. Maar er is een paradox ontstaan. Naarmate we de natuur en ook ons lichaam meer en meer gaan beheersen vanuit de machinemetafoor, vervreemden we ook steeds meer. Het bracht de medische kennis vooruit: het hart als pomp. Ga zomaar door. Zeer succesvol. Maar de motor loopt af en toe vast. Machines zijn, hoe knap ook, in elkaar geknutseld door mensen en gaan gepaard met regels en protocollen. Kleine stukjes van de werkelijkheid worden wetenschappelijk inzichtelijk gemaakt, maar we raken het overzicht over het geheel kwijt.

Door de oliecrisis ontstond er een maatschappelijke crisis. Er moest bezuinigd worden. Het kwaliteitsmonster met kwaliteitsmedewerkers werd opgetuigd door technocratisch opgeleide beleidsmedewerkers in de gezondheidszorg. De kwaliteitsmachinerie kwam eind vorige eeuw op stoom met als doel efficiëntie en doelmatigheid van zorggebruik te stimuleren. Helaas zien zij organisaties als ingewikkelde machines die je kunt lineariseren door het toevoegen van meer regels. Het resultaat is bekend. Er is niets van terecht gekomen.

Complexiteit

Er komt steeds meer bezwaar tegen het mechanische denken. In de levenswetenschappen zien we de een beweging naar een nieuwe invulling van wetenschap, gebaseerd op complexiteit: het idee dat alle verschijnselen van het leven alleen te begrijpen zijn vanuit het geheel. Het lichaam niet alleen zien als een ingewikkelde machine, maar beschouwen als een organisme binnen een complex systeem. Complexiteit ontstaat in elk systeem waarin veel actoren op elkaar inwerken en zich aanpassen aan elkaar en hun omgeving. Het menselijke organisme leert en evolueert, zoals planten, dieren. Voor organisaties in de gezondheidszorg is het niet anders. Het uitgangspunt moet zijn dat we per definitie te maken hebben met mensen als lerende lichamen.

Postzegelwetenschap

'Besturend' hoogopgeleid Nederland denkt te lineair en mechanisch. Ze bedrijven postzegelwetenschap. Ze hebben niet geleerd een organisatie als een complex adaptief systeem te zien. Ze hebben wel diploma's maar de boodschap van de Club van Rome hebben ze nooit begrepen. De zorgverzekeraars, de kwaliteitsinstituten zoals het ZorgInstituut maken de zorg ingewikkeld. De Nederlandse zorg behoort tot de beste van de wereld en zorgverlening verloopt ook vaak heel goed, maar is op dit moment vastgelopen. De poortwachtersfunctie van de huisartsen wordt wereldwijd geroemd, maar de helft van de

actieve huisartsen wil er mee stoppen. De kwaliteitsmantra van nog meer efficiëntie en regels is op hol geslagen..

Burgerberaden

Anno 2022 wordt het hoog tijd om te ont-wikkelen, stelt Rotmans. Volgens de moderne organisatieadviseurs, die zich baseren op zelforganisatietheorieën, moeten we de wikkels er vanaf halen. Maar hoe dan? Dan zullen ze bij het Ministerie van VWS toch echt wel anders moeten gaan denken over de organisatie van de zorg. Eva Rovers houdt in haar betoog 'Nu is het aan ons' een oproep tot echte democratie. Ze houdt een pleidooi voor burgerraden om de zorg weer op orde te krijgen. Dit zullen hulpverleners en patiënten zelf op de agenda moeten zetten. Anders wordt praktijkinitiatief gekaapt door consultancy bedrijfjes met transitiedokters die in opdracht van beleidsmedewerkers met een postzegelwetenschappelijke benadering weer een beleidspostzegel toevoegen.

Omarm de chaos

De mensen die met de voeten in de klei staan en te maken hebben met complexe problemen - die niet zijn vast te leggen in protocollen - worden verdrukt in de huidige organisaties. Hoe complexer een probleem is hoe meer we een beroep moeten doen op praktijkmensen die je vertrouwen moet geven. Hoe groter de onzekerheid, hoe belangrijker het is de waarde van de praktijk te erkennen. Iedere hulpverlener weet, waar je ook werkt, dat de praktijk verrassende wendingen kan nemen. Als je een organisatie 'bestuurt' als een complex adaptief systeem, creëer je ademruimte. Omarm de chaos. Dit is enorm doelmatig en efficiënt. ■

Theo de Groen (links op de foto), die in 1922 de leiding over de Enschedese locatie kreeg, poseert trots op een (ingekleurde) foto van een kingsize reclame-uiting van de beugelfles van Grolsch.

Mede vanwege een gebrek aan grondstoffen tijdens de Eerste

Wereldoorlog vermindert de productie sterk. Na de oorlog herstellen de resultaten zich niet. De heer A. Roelvink, commissaris en grootaandeelhouder van de E.B.B., die dagelijks van zijn woonplaats Winterswijk via Groenlo naar Enschede rijdt, arrangeert een gesprek met de directeur-eigenaar van brouwerij 'De Klok' in Groenlo, Th. J. (Theodorus Johannes) de Groen. Dit leidt uiteindelijk tot een fusie, waarin de aandeelhouders van de E.B.B. en ook de Twentsche Bank zich kunnen vinden.

Op 3 mei 1922 wordt de nieuwe vennootschap N.V. Bierbrouwerij 'De Klok' Enschede-Groenlo opgericht. De leiding van de brouwerij in Enschede komt in handen van de oudste zoon Th.C.J. (Theodorus Cornelis Johannes) de Groen. Theo Jr. is een harde werker en een man met visie. Hij was ook een sociaal bewogen mens die in tijden van nood of bij problemen thuis zijn personeel te hulp

Op 13 mei 1895 besluiten een aantal Enschedese textielfabrikanten, handelaren en bankiers een bierbrouwerij op te richten: de E.B.B., Enschedese Bierbrouwerij N.V. Voor de bouw van de brouwerij wordt het acht hectare grote park Nieuwlust aangekocht. Het eerste brouwsel wordt geproduceerd in april 1897.

TEKST RU DE GROEN

Honderd jaar **Grolsch** in Enschede

schoot. Onder zijn leiding groeit de brouwerij die in 1954 de naam 'Grolsche Bierbrouwerij Enschede-Groenlo' krijgt, uit van een regionale speler tot één van de grotere brouwerijen van Nederland.

'HET BIER IS WEER BEST'

Tijdens de Tweede Wereldoorlog is de kwaliteit van het bier als gevolg van een gebrek aan grondstoffen matig tot slecht. Na de bevrijding besluiten de gezamenlijke Nederlandse brouwerijen een reclamecampagne te starten onder het motto: 'Het bier is weer best'. In 1949 treedt Almeloër Gerard Brummer bij Grolsch in dienst. De Groen kent hem van correspondentie die Brummer namens Twentse horecabedrijven met Grolsch voert en vindt dat hij goed brieven kan schrijven. Hij is de man die met ideeën komt om de omzet te doen toenemen.

RECLAMECAMPAGNE

Al snel wordt duidelijke dat, om de naamsbekendheid te doen groeien, een eigen reclamecampagne essentieel is. De eerste slagzin wordt: 'Grolsch doet je goed' (1953), gevolgd door 'Bierkenners

Bijzondere data

Sinds 1897 bottelt Grolsch haar bier in de karakteristieke beugelfles. Momenteel is het de enige brouwerij in Nederland die bier in een dergelijke fles op de markt brengt.

In 1995 verwerft Grolsch het predicaat 'Koninklijk'.

In mei 2002 wordt de eerste steen gelegd voor de bouw van een nieuwe brouwerij nabij Boekelo. Deze wordt in 2004 in gebruik genomen.

Een luchtfoto van Brouwerij 'De Klok' in Enschede ca.1925.

Gezonde en vitale medewerkers zijn **goud** waard!

- PMO/Vitaliteitschecks
- Werkplekbezoeken
- Workshops
- Persoonlijke coaching

Oude Vrielink

GEZONDHEIDSMANAGEMENT

www.oudevrielink.com

074 - 349 41 24

Meer TKKR?

Nieuwsoverzichten uit regio, binnen- en buitenland

Aansprekende columns

Bijzondere sportverhalen

Cultuur in Twente

Ruimte voor opinie en debat

Scan de
QR-code
en ga meteen
naar de website.

TKKR. Iedere dag online

vragen Grolsch' (1955) waarbij de consument tevens op de voordelen van de beugelfles wordt gewezen met o.a. de tips: 'Geen opener nodig' en 'U hoeft de fles niet in één keer leeg te drinken'.

Naast het bierverbruik in de horeca komt ook de thuisconsumptie op gang. Het was in die jaren gebruikelijk dat de huisvrouw voor het weekend twee beugelflessen bier voor haar man kocht: één voor de zaterdagavond en één voor de zondag.

'MEESTERSCHAP'

Aangezien de brouwerij zijn afnemers duidelijk wil maken dat Grolsch bier alle tijd krijgt om te rijpen, volgt in 1959 de slogan 'Meesterschap rijpt langzaam', korte tijd later gevolgd door 'Vakmanschap is Meesterschap'. Dit briljante idee van Gerard Brummer groeit uit tot één van de bekendste en langstlopende campagnes van de vorige eeuw en draagt er toe bij dat Grolsch zich ontwikkelt tot een landelijke speler van formaat.

In 1998 besluit de raad van bestuur om een nieuwe brouwerij in Boekelo te bouwen. Deze wordt in november 2003 in gebruik genomen. De brouwerij in Groenlo sluit in 2004, die in Enschede een jaar later. Eind 2007 verkoopt de familie De Groen haar aandelenpakket aan het Engels-Zuid-Afrikaanse concern SAB Miller en komt er voorgoed een einde aan de relatie Grolsch - De Groen. Sinds 2016 is Grolsch onderdeel van de Asahi Groep Holdings Ltd.

'DE KLOK'

De naam 'De Klok' met het uitsluitend recht tot gebruik van het merk voor bier, werd op 15 augustus 1913 officieel vastgelegd door inschrijving ten name van Theodorus Johannes de Groen bij 'Bureau voor de Industriële Eigendom'. Deze Theodorus Johannes de Groen draagt de door hem als particulier bedrijf uitgeoefende brouwerij, ten dele door inbreng en ten dele door verkoop, op 3 mei 1922 over aan de in Enschede gevestigde Enschedese Bierbrouwerij N.V. Met deze inbreng en verkoop eindigde voor de brouwerij 'De Klok' in Groenlo het bestaan als een zelfstandige, particuliere onderneming.

Bronnen:

Vakmanschap is Meesterschap (1992) - Nico Scheepmaker en Jan de Groen
100 Jaar bier brouwen in Enschede (1995) 'n Sliepsteen 44 - J. Meinema
Nederlandse Ondernemers 1850-1950 (2011) - Ben Siemerink
400 Jaar Karakter (2015) - Ru de Groen
Een notitie van maart 1983 van de heer P. de Lange, jurist in dienst van Grolsch. ■

De voorgevel van
Bierbrouwerij
'De Klok'.

Fotoalbum 'Grolsche Bierbrouwerij' uit 1942 in oude glorie herdrukt

Op woensdagmiddag 8 juni is bij de brouwerij van Grolsch een volledig vernieuwd fotoalbum gepresenteerd, dat oorspronkelijk in 1942 werd uitgebracht door de Grolsche Bierbrouwerij 'De Klok' in Enschede. Dit, in aanwezigheid van bestuursleden van de Historische Sociëteit Enschede-Lonneker, oud-medewerkers, oud-directieleden van Grolsch, alsmede leden van de familie De Groen en van de familie Brummer. Het originele fotoalbum telt 44 foto's. Jan Brummer, wiens vader Gerard de bedenker was van de van de legendarische slagzin 'Vakmanschap is Meesterschap', kwam op het idee het oude fotoalbum te laten herdrukken, toen hij het oorspronkelijke album te leen kreeg van Anneke Slooff-De Groen. Zij is de kleindochter van Theo de Groen sr., die in 1922 de leiding over de brouwerij in Enschede kreeg. Het is niet helemaal duidelijk ter gelegenheid waarvan het album in 1942 - midden in de oorlog - werd uitgebracht. Mogelijk was dit het feit dat 20 jaar eerder de Enschedese Bierbrouwerij E.B.B. fuseerde met

Het oude en nieuwe omslag van het fotoalbum van de Grolsche Bierbrouwerij 'De Klok' in Enschede uit 1942.

brouwerij 'De Klok' in Groenlo en er vanaf dat moment Grolsch bier werd gebrouwen in Enschede. Het nieuwe album telt 96 pagina's, waarvan 47 foto's, die ook een goed beeld geven van de 'werkvloer' van de brouwerij in 1942.

Het fotoalbum is te koop bij de Historische Sociëteit Enschede-Lonneker in Prismare, Roomweg 167, Enschede. Uitsluitend op maandagochtenden tussen 10.00 en 12.00 uur en op vrijdagmiddagen tussen 14.00 en 16.00 uur. Verder is boek te koop bij boekhandel Broekhuis in Enschede. De prijs bedraagt € 29,50.

De etiketteermachine.

Snelle denker, dode denker

‘Wat doen we met hem?’

Dat was Koen. Hij was mijn beste vriend; sinds we elkaar op de Universiteit van Twente leerden kennen, klikte het tussen ons. We waren wereldverbeteraars en we dachten dat we de wereld verbeteren konden. Oh, wat zaten we ernaast.

TEKST TOM LUTTIKHUIS

‘Wat doen we met hem?’

Ik verstond hem nauwelijks; zijn stem klonk vaag alsof hij vanaf de andere kant van het bos naar me stond te schreeuwen. Maar hij stond pal naast me en wees met een trillende vinger op het lichaam.

‘Wat doen we met hem?’

Dat was Bas, die eens onze vriend was. Hij lag op zijn buik in de modder, zijn gezicht opzij gebogen in een vreemde hoek. Gebroken nek. Er was geen bloed en dat was goed: hij was dood.

‘Wat doen we met hem? Jelle! *Wat doen we met hem?!*’

‘De vuilstort’, zei ik. Schor. ‘We houden ons aan het plan.’

Nu het klaar was, wist ik niet meer waarom ik het precies gedaan had.

Ik slikte. Mijn keel was droog.

Ik liep naar mijn mountainbike en greep de bidon uit het houdertje. Dronk.

‘Jij ook wat?’

Koen sloeg de bidon af.

‘De vuilstort?’ Hij maakte cirkelvormige bewegingen met zijn hoofd. ‘En als we nou gewoon zeggen dat het een ongeluk was? Dat ... dat hij viel?’

Idioot! Van ons drielal was Koen nooit degene geweest die het snelst dacht. Daarom was hij onze financiële man geworden. Ik zuchtte.

‘Denk je niet dat de politie dat opvalt? Twee dagen voordat we tekenen? Maandag zitten we bij de notaris. Wel erg toevallig dat hij precies nu van zijn fiets valt, denk je niet?’

‘Ze zullen ons toch sowieso niet geloven.’ Koen schudde zijn hoofd. ‘Oh waarom ... waarom hebben we dit gedaan?’

Ik had kunnen zeggen dat we geen keuze hadden, maar dat was niet waar.

We hadden hem *niet* mee kunnen nemen op onze wekelijkse mountainbiketocht. We hadden hem *niet* van zijn fiets kunnen sleuren. We hadden zijn nek *niet* kunnen breken. We hadden Bas kunnen laten leven. En we hadden hem zijn handtekening onder het contract kunnen laten zetten. En daarmee alles wat we hadden opgebouwd met één krabbel doen wegvagen.

We waren wereldverbeteraars. We hadden een keuze gemaakt.

De juiste?

Geen idee.

Toegegeven: ik was ook niet degene die het snelst dacht.

Dat was Bas.

Hij dacht te snel en te groot.

En nu was ‘ie dood.

‘We brengen hem naar de vuilstort. Het is zeven uur ’s morgens. Er is niemand die ons samen gezien heeft. Jij en ik fietsen altijd met zijn tweeën. Net als vandaag.’

‘Maar –’

‘Net als vandaag, Koen!’

Koen mompelde. Zijn benen trilden. ‘Pak aan!’ Ik duwde mijn bidon in zijn handen. ‘Neem een slok. Kalmeer!’

Ik sleepte het lichaam van Bas richting mijn terreinwagen die ik die ochtend voor het fietsen langs de weg geparkeerd had. De achterklep zat vol met oud papier, grofvuil – eindelijk had ik een reden om mijn schuur op te ruimen – en een stoffig Perzisch tapijt. Ik rolde Bas erin. Snoof. Haalde mijn neus op. Ik wist

niet of ik Bas rook of het grofvuil, maar ik ging bijna over mijn nek.

‘Help eens een handje!’

Koen schuifelde dichterbij – zijn fietsschoentjes klak-klak-klakten over het asfalt – en zonder te mekkeren, pakte hij een uiteinde van het tapijt. We tilden hem in de achterbak. Drie minuten later lagen er drie mountainbikes bovenop.

Ik pakte de autosleutels uit de zak van mijn fietsshirt. Opende het portier.

Koen zat al. Toen ik de sleutel in het contact stak en startte, werden zijn ogen groot.

‘Wacht!’

Hij klikte zijn gordel los en stapte uit.

Een tel later kwam hij terug. Een vreemde glimlach speelde om zijn lippen.

Hij liet me een telefoon zien.

‘iPhone X. Net als de mijne. Stel je voor dat die afgaat terwijl hij in de container van de vuilstort ligt.’

‘Snel gedacht, maatje!’ zei ik en gaf gas.

De vuilstort ging pas over een half uur open. We parkeerden bij ons bedrijf, op het industrieterrein en niet ver bij de vuilstort vandaan. We hadden tijd om wat te eten. Mijn vrouw had de vorige avond bananenbrood gebakken. Smaakte goed.

Ik staarde naar de gevel van ons pand. Vijf jaar keihard werken. Ik was vijfendertig en had geen kinderen. Geen tijd. Ik had al een kind. En het heette ... ‘Supersoft.’

‘Mijn grootste liefde’, mompelde Koen. ‘Zeg het niet tegen Linda.’

Ik schoot in de lach. ‘Beloofd.’

‘Wat denk je dat er gebeurt maandag ... als ze ons met zijn tweeën zien, bedoel ik.’

‘Niks’, antwoordde ik. ‘Zonder de handtekening van Bas is het contract niet rechtsgeldig.’

*Ik hoorde iets breken en hield mezelf voor
dat het de bank was en geen rib van Bas*

‘Dat zullen ze niet leuk vinden. Na meer dan een jaar onderhandelen.’

Koen zuchtte.

‘Hé!’ Ik kneepte hem in zijn schouder. Broederlijk. ‘Jij en ik hebben dit nooit gewild. Een Facebook datacenter ... daarmee verkopen we onze ziel aan de duivel. Je kunt ook te groot groeien.’

‘Fucking Amerikanen’, mompelde Koen.

‘Fucking Suckerberg’, mompelde ik.

‘Fucking Bas’, mompelden we samen.

We lachten. Haalden herinneringen op aan vroeger; toen we net begonnen waren in ons eerste ‘kantoor’ in het studentenhuys van Koen, toen onze hoofden nog vol met dromen zaten en onze gedachten enkel bij onze vingers die code schreven waren, voordat Bas erbij kwam en de ziel uit ons bedrijf visioneerde. We aten nog wat banenbrood en toen was het acht uur.

Ik draaide mijn terreinwagen de vuilstortplaats op. Een medewerker knikte naar me. Gebaarde dat ik mijn auto op een groot vak moest plaatsen om gewogen te worden. Maakte een gebaar. Ik draaide mijn raampje open.

‘Jullie zijn er vroeg bij! Wat komen jullie brengen vandaag?’

‘Grofvuil’, antwoordde ik. ‘En ook wat oud papier.’

De medewerker wierp een fronsende blik op mijn achterbak. ‘Die fietsen?’

‘Eentje gaat weg. De anderen nemen we weer mee als je het niet erg vindt.’

‘Mij best. Mensen gooien wel vreemdere dingen weg.’

Je moest eens weten, dacht ik.

We waren de eerste die dag en de medewerkers zaten in de kantine met een bak koffie te lullen over het weer, FC Twente of weet ik veel wat. Er was niemand die ons in de gaten hield. We tilden het Perzische tapijt als eerste in de container. Het landde met een nare plof boven op een gescheurd bankstel. Ik hoorde iets breken en hield mezelf voor dat het de bank was en geen rib van Bas. We bedekten het met puinhoop die ik jarenlang had opgespaard in mijn schuurtje: een oude lamp, een niet werkende stereo, een leuke autoband, dat soort troep.

Ik legde net een oude radiator op de rand van de container toen iemand me toeschreeuwde.

‘HE!’

Geschrokken draaide ik me om.

De medewerker die ons gewogen had, kwam met grote passen aanlopen.

Mijn hart timmerde in mijn keel.

‘Die radiator hoort bij het oud ijzer. Daar kun je nog geld voor terugkrijgen.’

Hij pakte het roestwerk aan en hielp me het in de achterbak van mijn auto te leggen. Vervolgens greep hij een gebroken plaat van een IKEA-kast en smeet het bovenop Bas.

Ik glimlachte en bedankte hem.

‘Heel logisch zijn jullie niet, hè?’ vroeg de medewerker.

Ik vroeg hem wat hij bedoelde.

Hij wees op mijn fietsschoenen en in fietsbroek gestoken benen. ‘Direct na het wielrennen naar de vuilstort. Dat heb ik er niet veel zien doen.’

Koen giechelde nerveus.

Ik haalde mijn schouders op.

De medewerker draaide zich om. Ik gooide de fiets van Bas in de container.

Vijf minuten later waren we weg. Zoals iedere zaterdag na het fietsen, dronken we een kop koffie bij mij thuis. Mijn vrouw bedankte Koen voor het helpen

met het opruimen van de schuur. Hij bedankte haar voor het bananenbrood.

Toen was het maandag. Negen uur.

We zaten tegenover de vertegenwoordigers van de tegenpartij in het kantoor van onze notaris. Koen en ik hadden een pak aangetrokken om de indruk te wekken dat we het graag wilden.

Onze notaris was gespannen. Zo’n deal maakte hij niet iedere dag mee. Een van de grootste hard- en softwarebedrijven ter wereld die een lokale internettoko overnam, dat was nog eens wat anders dan de aankoop van een twee-onder-een-kapwoning.

De Amerikanen zaten onwennig in piepende bureaustoelen. Aan alles was te zien dat ze zich niet thuis voelden

in ruraal Nederland. Ze waren gewend aan de supersonische kantoren van Silicon Valley, in de Oldenzaalse jaren ’30 woning met granitovloer in de hal voelden ze zich als een vogel zonder vleugels. Zelfs hun koppen koffie hielden ze ongemakkelijk bij de oortjes vast. Te klein: ze waren papieren bekers gewend. Onze notaris vroeg in steenkolenengels of ze er nog een koekje bij wilden.

No.

‘Where is the other one? Bas?’

Hij sprak het uit als “Bes”.

Ik haalde mijn schouders op.

Koen hield zijn gezicht in een plooi.

‘We need Bes.’

‘He’ll be here’, zei ik.

‘Call him’, gebodde de ene Amerikaan.

Yeah, call him’, beaamde de ander. Hij keek op zijn horloge. Rolex.

Ik wierp een blik op Koen. Hij keek naar een ingelijste foto die aan de muur hing. Een zonsondergang boven een Twents landschap.

Ik haalde mijn telefoon uit mijn zak.

Gezichtsherkenning ... werkte niet.

Fuck, wat was ik nerveus.

Code ... wat was het ook alweer?

Trillend tikte mijn duim de nummers aan: twaalf – elf – vijftien.

De oprichtdatum van Supersoft.

Ik opende contacten en zocht ‘Bas Olthof.’

Bellen.

Ik slikte. Mijn keel was kurkdroog.

Hij ging over. Ik hoorde de beltoon uit mijn iPhone zoemen.

‘Maybe he is in his car’, begon ik. ‘I am sure that –’

Mijn adem stakte.

BUZZ-BUZZ-BUZZ

Stilte.

BUZZ-BUZZ-BUZZ

Doodste stilte.

BUZZ-BUZZ-BUZZ

Er klonk geritsel van een hand die in een pantalon glijdt.

BUZZ-BUZZ-BUZZ

Koen mompelde wat, vloekte vervolgens binnensmonds.

BUZZ-BUZZ-BUZZ

Ik keek hem aan, mijn vriend, mijn zakenpartner, mijn broeder. Hij staarde me aan en beschaamd lachend zei hij: ‘Een iPhone X. Precies zoals de mijne.’

Koen en ik waren niet de snelste denkers van ons drie.

Dat was Bas. En die was dood.

En wij ook.

Soort van. ■

- Proef de streek in al haar facetten -

De filosofie van **De Bloemenbeek** is met name gestoeld op botanische gastronomie en de klassieke Frans-mediterrane keuken, al dan niet begeleid door prachtige wijnen van eigen landgoed én uit de gehele wereld. In de keuken wordt gewerkt volgens de seizoenen, met wild van Twentse Jagers en geoogste gewassen uit eigen greenhouse en Bloemenbeek's eetbare landgoed. Voortdurend is de brigade bezig met verantwoord geteelde en verwerkte producten en ingrediënten uit eigen streek, aangevuld met de heerlijkste kruiden en gewassen uit eigen kruidentuin in het wildgeplukt op eigen landgoed.

Het restaurant is al 11 jaar bekroond met een Michelinster. Naast vooraanstaand lid van **QL hotels** is De Bloemenbeek ook lid van de **Alliance Gastronomique**, het oudste culinaire samenwerkingsverband van Europa.

In de tijd dat boeren nog vrijwel volledig gericht waren op grootschalige productie begon Landhuishotel De Bloemenbeek in De Lutte al op kleine schaal met het verwerken van streekproducten in de keuken. Vlees van de Limousins van pionier Erve Elferman in Denekamp, bijvoorbeeld. Directeur-eigenaar Raymond Strikker: 'Toen wij er 25,30 jaar geleden mee begonnen, was het nog helemaal nog niet zo sexy om met streekproducten te werken. Integendeel, alles wat van ver kwam was goed. En boeren wilden consumenten liever niet op hun erf hebben, want dat verstoort het productieproces.'

Eten uit de streek zit in het **dna** bij De Bloemenbeek

Nu, mede door de onontkoombare transitie in de landbouw, streekproducten een opmars beleven, kan De Bloemenbeek het 'verhaal' rond de beleving van producten uit de streek nog samenhangender uitdragen én verder ontwikkelen. Simpelweg omdat dit verhaal al jaren in het dna zit van dit familiebedrijf.

Raymond Strikker: 'Toen wij destijds op kleine schaal begonnen met streekproducten, voelde ik meteen wel aan: hier moeten we iets mee. We zitten in een streek van producenten, dus het was heel logisch om daar iets mee te doen. Maar in die tijd waren de producenten veelal nog bezig met massaproductie: goedkoop, veel, efficiënt. Dat was het spanningsveld. Want wij waren op zoek naar iets bijzonders, iets moois om het verschil te kunnen maken.'

DINKELDALRUND

Chef en SVH-meesterkok Michel van Riswijk – inmiddels al 34 jaar werkzaam bij de Bloemenbeek – stond aan de basis van het gebruik van streekproducten in de keuken. Zo zocht hij zelf contact met Harrie en Suze Boomkamp van Erve Elferman, pioniers op het gebied van het vermarkten van streekproducten, met de suggestie hun Limousins de naam Dinkeldalrund te geven. 'Nou, dat is een enorm succes geworden! Eén van onze SigNatuur-gerechten is nu tartaar van Dinkeldalrund. Wij serveren die tartaar op noabershooi. En daar voegen we met koudijs dan ook nog weer een soort mist aan toe, die symbool staat voor de witte wieden, plus wat krokante kaas van kruimelboerderij Koelant. Dan heb je dus in één gerecht vier producten

De chefs Michel van Riswijk (rechts) en Matthijs Mulder plukken de kruiden uit de eigen tuin.

uit de streek.' Raymond Strikker vult aan: 'Streek, cultuur, noaberschap, eerlijkheid, identiteit, alles zit er in. Dat vinden de gasten fantastisch. Het blijft ook hangen, want het is een doorontwikkeld product.'

EIGEN KRUIDENTUIN

Het gebruik van streekproducten in de keuken zette het team van De Bloemenbeek er ook toe aan te beginnen met een kruidentuin op eigen oale grond. Aanvankelijk kleinschalig weggestopt in een hoekje, maar allengs verplaatst naar een prominente 'zichtlocatie' op het terrein. Zodat deze een geïntegreerd onderdeel uitmaakt van de totaalbeleving voor de gasten. Inmiddels is daar een kruidenheuvel bij gekomen en een fraaie kas, die ook

geschikt is voor kleinschalige wine & dine bijeenkomsten. Maar daarmee hield het oogsten van eigen bodem onder het oog van de gasten niet op. Michel van Riswijk: 'Na verloop van tijd gingen we kijken wat we konden gebruiken van wat er in de natuur aan kruiden en planten groeit. In Twente, maar ook wat we zelf hier op het landgoed hebben.' Toen – inmiddels 12,5 jaar geleden – Matthijs Mulder als jonge chef-kok toetrad tot de keukenbrigade van De Bloemenbeek, was dat proces al in gang gezet. 'We gingen vlierbloesem plukken, we hadden kleinschalig wat dingetjes van landgoedtuinderij De Witte Raaf op het Singraven, kippeneieren hier uit de buurt. Dat was voor mij als jonge kok een bijzondere ervaring. Toen ik begon met mijn opleiding, werkte iedereen het liefst

met truffels, want dat was bijzonder en kostbaar. Maar hier heb ik geleerd dat je zoiets hier ook kunt creëren. Ik heb hier zuringen in de kas staan, die ooit zijn meegenomen uit Thailand. Als ik die gebruik in een gerecht, kan ik onze gasten daar ook iets over vertellen. Dat is dan ook iets bijzonders en dat vinden ze leuk.'

WILDPLUKKER

Met behulp van de bekende wildplukker Edwin Flores bracht het team van De Bloemenbeek letterlijk in kaart wat er op het landgoed allemaal in het wild groeide aan planten en kruiden. Aan de hand van een plattegrond kunnen gasten een wandeling maken langs alles wat er groeit aan wilde planten en kruiden. Matthijs Mulder: 'We wisten wel dat we waterkers hadden en kruiden uit onze eigen tuin. Maar we wisten niet dat er lievevrouwebedstro achter in de tuin groeide en ook duizendblad, dovenetel, brandnetels waar we iets mee konden doen.'

Raymond Strikker: 'Het is eigenlijk vergeten kennis. Oma wist vroeger heel goed wat eetbaar was en wat niet. Die kennis wordt nu weer opgefrist, omdat we er met een andere blik naar kijken.' Matthijs Mulder: 'Duizendblad, dat is eigenlijk onkruid. Maar opeens zie je het dan in een bakje bij de groothandel liggen. Als een groothandel het oppikt, dan ben je eigenlijk al te laat. Wij zijn altijd bezig producten in onze keuken te integreren, die heel dichtbij zijn. Zo hebben we een dessert waarvoor we honing gebruiken van een bijenvolk hier aan de overkant, kefir van onze buurman de Raw Milk Company en walnoten, die we van de bomen op ons eigen landgoed plukken.'

Raymond Strikker: 'Als zo'n verhaal er bij verteld wordt, krijgt een product driemaal zoveel waarde. Dat geeft een goed gevoel. Wij doen niets anders dan zintuigen prikkelen. Met geuren, kleuren, smaak. Mooie herinneringen creëren. Dat doe je door mooie verhalen te vertellen. Als je lekker hebt gegeten en mooie verhalen hebt gehoord, dan blijft je dat bij en wil je het opnieuw beleven.'

MICHELIN-STER

Met het gebruik van wilde planten en kruiden uit de natuur sluit De Bloemenbeek volgens Michel van Riswijk aan bij de *nordic kitchen*, de Scandinavische keuken, met als boegbeeld het fameuze drie sterrenrestaurant Moma. 'Dat is nu de trend. Maar wij doen dat eigenlijk al heel lang.' En niet onverdienstelijk, want De Bloemenbeek heeft nu ook alweer elf jaar 1 Michelin-ster. Het begeerde predikaat, dat onlangs nog weer werd verlengd, ten

teken dat het horecabedrijf bestendig op hoog culinair niveau opereert.

Raymond Strikker: 'Wij zijn als horeca eigenlijk research en development. Onze chefs experimenteren met producten om nieuwe combinaties te maken, of maken van oude combinaties weer nieuwe gerechten. En dat wordt dan weer uitgedragen. Dus, we zijn ook een stuk marketing voor streekproducten. Wij zijn vroege pioniers. Die heb je in elk proces nodig en daar wordt tophoreca altijd voor gebruikt.'

BEWUSTZIJN

Het geheim van het succes van De Bloemenbeek is volgens Raymond Strikker, blijven ontwikkelen en vernieuwen om tijdig te kunnen inhaken op trends. Of, liever nog, trends voor te zijn. 'Toen ruim 10 jaar geleden het concept *Farm to fork* opkwam, konden wij ook een samenhangender verhaal over streekproducten vertellen. Daarmee werd

Eén van de SigNatuur-gerechten van De Bloemenbeek: tartaar van Dinkeldalrund, geserveerd op noabershooi. Met koudijs als een soort mist die symbool staat voor de witte wieven.

'Eten uit de regio'-deal

Onlangs zette wethouder Harry Nijhuis van de gemeente Losser bij de Raw Milk Company aan de Beuningerstraat in De Lutte zijn handtekening onder de Eten uit de Regio-deal. Onder deze noemer stimuleert de Provincie Overijssel gemeenten om actief aan de slag te gaan met lokaal geproduceerd voedsel. Dealmaker Koen Olde Hanter faciliteert namens de provincie Overijssel instellingen en organisaties die (meer) lokaal voedsel willen gaan gebruiken. Elf (van de veertien) Twentse gemeenten hebben inmiddels de intentieverklaring 'Eten uit de regio' ondertekend. Daarmee verplichten deze gemeenten zich om samen met dealmaker Koen Olde Hanter te werken aan concrete plannen voor de afname van lokaal geproduceerd voedsel. Losser heeft bij het sluiten van de deal de ambitie uitgesproken om binnen vijf jaar de gemeente met de meeste streekproducten van Overijssel te worden.

Bij de officiële ondertekening van de deal liet wethouder Nijhuis niet zonder trots weten dat Losser al aardig op weg is die ambitie waar te maken. Zo worden nu al kaas, vlees, kefir en whisky als streekproducten aangeboden. En chef-kok Matthijs Mulder van Landhuishotel De Bloemenbeek liet zien hoe voedsel uit de buurt op hoogstaand culinair niveau in gerechten kan worden verwerkt. Zo werden de aanwezigen getraakteerd op onder meer Dinkeldalrund en vers brood van spelt en kefir.

De gemeenten geven nu het goede voorbeeld, maar er is meer nodig om de afzetmarkt voor lokaal voedsel te verbreden. Daarom wil de provincie Overijssel de deal 'Eten uit de regio' graag verbreden met andere organisaties zoals de horeca, zorginstellingen, onderwijs en sportverenigingen. De provincie doet dan ook een oproep aan organisaties en instellingen om zich bij de deal aan te sluiten.

De Bloemenbeek heeft een eigen kruidentuin.

niet alleen een belangrijke marketingstap gemaakt, maar ontstond er ook een groter bewustzijn bij het publiek over de gevolgen van klimaatverandering. Dan zie je als horecabedrijf ook ineens dat je daarin een rol hebt en ook verantwoordelijkheid draagt.' Vanuit die verantwoordelijkheid ging Matthijs Mulder, toen er een jaar of zes, zeven geleden wat meer vraag kwam naar groentegerechten, ook in gesprek met landgoedtuinderij De Witte Raaf en shiitakekwekerij Masselink in Tilligte om te kijken hoe vraag en aanbod op elkaar kon worden afgestemd. Michel van Riswijk: 'Wij hebben een kreet: Proef de streek in al haar facetten. Als wij iets op de menukaart zetten, benoemen we de producenten ook. Daarmee laat je gasten weten: we halen alles van dichtbij.'

BOEREN ZIJN ZOEKENDE

Raymond Strikker: 'Ik zie nu om me heen dat heel veel boeren zoekende zijn. Ze voelen zich in hun voortbestaan bedreigd. Ze moeten het anders gaan doen, niet zozeer vanuit intrinsieke overtuiging om de wereld mooier te maken, nee, de samenleving accepteert niet meer, de markt accepteert niet meer wat ze produceren.'

De Bloemenbeek mag dan als zodanig maar een kleine afnemer zijn op het

'Toen ruim 10 jaar geleden het concept Farm to fork opkwam, konden wij ook een samenhangender verhaal over streekproducten vertellen'

gehele aanbod van streekproducten, dat betekent volgens Raymond Strikker niet dat de impact ook klein is. 'We hadden laatst een groep topchefs uit Utrecht die met burgemeester Sharon Dijksma naar Twente kwamen om hier inspiratie op te doen. En die komen dan in contact met topchefs uit deze streek die eigenlijk al jaren op deze manier werken. Dat is de omgekeerde wereld. Vroeger moesten wij overal naar toe om te leren.'

EIGEN VERHAAL

Door binnen Twente het eigen verhaal te vertellen denkt Raymond Strikker De Bloemenbeek toekomstbestendig te

maken. 'Want wij iets doen wat bij het verhaal van Twente past, dan vloeit dat logisch voort uit wie wij zijn. Dat kost geen energie. Alles wat je doet om een kunstje te doen, heeft maar tijdelijk effect. Vanuit de filosofie van een familiebedrijf denken wij in generaties. Voor ons is de cirkel bijna weer rond. Want we groeien zo langzamerhand weer toe naar het boerenbedrijf dat we ooit waren. We waren vroeger een voedselproductiebedrijf en dat geven we nu op een andere manier weer een hogere waarde.' ■

Een persoonlijk afscheid op maat, midden in de Twentse natuur.

BUITENPLECHTIGHEID

Bij het crematorium in Enschede bestaat de mogelijkheid om afscheid te nemen in de natuur. Nabestaanden en hun gasten ervaren zo'n buitenplechtigheid als heel bijzonder en intiem. Catering in picknickmanden is een geliefde optie.

Heeft u andere wensen? Vraag het ons, wij denken graag met u mee.

CONTACT

USSELERRIETWEG 40
7546 PE ENSCHEDE
+31 (0)53 475 60 60
INFO@CREMATORIATWENTE.NL

www.crematoriatwente.nl

CREMATORIA TWENTE

van betekenis zijn

Het *leukste* festival tussen stad en ommeland

Dit jaar wordt Noaberfest, georganiseerd door Theater Hof 88 in Almelo in nauwe samenwerking met cultuurorganisator Jos van Beem, opnieuw in het laatste weekend van juni gehouden. Op zaterdag 25 juni en zondag 26 juni kunnen bezoekers vele verrassende voorstellingen bijwonen, vaak op bijzondere plekken in en rond Almelo alsook in Tubbergen en omgeving. Deze derde editie van Noaberfest presenteert gedurende beide dagen meer dan 100 optredens op zo'n 18 locaties. Voor het festival

Sinds enkele jaren kent Twente het evenement Noaberfest. Een tweedaags cultuurfestival dat stedelijke omgeving en het platteland met elkaar wil verbinden. Dit gebeurt aan de hand van routes en compacte optredens met theater en muziek.

bestaat intussen een sterk groeiende belangstelling; ruim een derde van de bezoekers komt nu al van buiten de regio. Niet voor niets spreekt het publiek zélf ook over Noaberfest als 'Het leukste festival tussen de stad en het ommeland'. Ook blijkt dat steeds meer mensen op beide dagen willen komen. Een weekendje Noaberfest, zo gezegd, met een overnachting op het Twentse (platte)land.

KLEURRIJK PALLET

Aan de hand van een vooraf gekozen route (zie ook www.noaberfest.nl) kunnen bezoekers vijf verschillende optredens bijwonen. Elke route biedt een mix aan uiteenlopende optredens, een kleurrijk pallet aan verrassende voorstellingen: van kleinkunst tot fanfare, van bluesmuziek tot theater, van comedy tot big band, van Ierse folk tot kroegopera en van

R&R muziek tot americana. En iedere voorstelling (30 min.) vindt plaats op een vaak niet alledaagse locatie. Wat te denken van bijvoorbeeld een boerenerf, een kunsthof, een showroom, een werkplaats, een dakterras, een kapelzaal, de hal van een hotel of bij een berg strooizout. ■

Tickets voor Noaberfest kunnen online worden besteld. Een dagkaart kost € 20,00 p.p. en een weekendkaart voor beide dagen levert vijf euro voordeel op (€ 35,00 p.p.). Ga voor meer informatie, routes, programma en reservering naar www.noaberfest.nl.

Slakkengang: 'een grootse, visuele afspiegeling van het dagelijkse leven'

TEC warmtepompen

**Warm en
duurzaam
wonen
zonder
aardgas**

**Subsidies van
€ 2700,- tot € 3150,-**

**Onze TEC hybride warmtepomp is een ideale
tussenstap naar volledig gasloos verwarmen.**

De hybride warmtepompen van TEC zijn geschikt voor elk merk of type cv-ketel, maar zijn ook voorbereid voor een all-electric installatie. Hierdoor kan in de toekomst, door eenvoudige toevoeging van een boiler voor warmwater en eventueel een klein elektrisch element, makkelijk afscheid genomen worden van je gasgestookte cv-ketel. Met een hybride warmtepomp bespaar je aanzienlijk op je gasrekening.

Bel voor een duurzaamheidsadvies:

085-7927927

The energy combination
Zwollestraat 8
7575 EP Oldenzaal

WE STAND OUT IN
ENERGY SOLUTIONS.
THE ENERGY COMBINATION

www.theenergycombination.com

T2/UX KUNST

in het Nijverdalse water

Synchroonzwemmen is al jaren onderdeel van ZPC Het Ravijn, maar blijft toch onderbelicht. 'Bij het afzwemmen voor diploma B en C is er vanuit het zwembad wel vaak aandacht voor Waterfun, waarbij de kinderen kennismaken met wedstrijdzwemmen en waterpolo, maar er is weinig aandacht voor synchroonzwemmen,' vertelt Patricia Kooij, oud-synchroonzwemster en moeder van één van de jongste zwemmers, Marilyn.

Tn het is juist zo'n leuke sport. Als je van zwemmen, muziek en dansen houdt, moet je dit echt proberen. Ik zag synchroonzwemmen op tv bij de Olympische Spelen en ik zei tegen mijn moeder, dit wil ik ook. Als ik kijk naar het plezier dat mijn dochter nu ook beleeft aan deze sport dan kan ik iedereen aanbevelen om ook te gaan synchroonzwemmen!

Olympische sport

Het synchroonzwemmen zoals het nu bekend is, begon in 1934 in Chicago. Tijdens de Olympische Spelen in Londen in 1948 werd het alleen nog gezien als demonstratiesport, maar sinds 1956 is

synchroonzwemmen officieel erkend als sport en sinds 1984 is het ook een Olympische Sport. Synchroonzwemmen wordt vaak omschreven als waterballet. Patricia: 'Het is echter veel meer dan enkel ballet in het water. Je leert er samenwerken met anderen tijdens het zwemmen van een uitvoering op muziek. Hierbij is het leuk om te ontdekken hoe goed je ritmegevoel is. Belangrijk is om te leren hoe je synchroon (gelijk) met andere kinderen beweegt, want dit is de basis van de sport.'

Toegankelijk

De afgelopen jaren zijn er binnen het synchroonzwemmen meer mogelijkheden gekomen om er echt een breedtesport

van te maken, toegankelijk voor iedereen. Patricia: 'Je hoeft niet van nature heel sierlijk te bewegen of heel goed te kunnen zwemmen. Je moet het wel heel leuk vinden. Maar dat geldt voor iedere sport. Iedereen kan nu op haar eigen niveau mee doen aan wedstrijden en voorstellingen. En dat maakt deze sport een heel stuk toegankelijker. Ook voor jongens, want die doen ook wel aan synchroonzwemmen.' Op zondag 10 juli 2022 vanaf 14.30 uur laten alle synchroonzwemsters van ZPC Het Ravijn tijdens een synchroonzwemshow zien wat zij het afgelopen seizoen hebben geleerd. Wie zelf wel eens wil en in het water wil ontdekken hoe leuk dat is, kan natuurlijk ook bij Het Ravijn terecht. Iedereen kan het leren!

Enige vereiste is dat je minimaal 5 jaar moet zijn en in bezit van je A en B diploma. ■

Voor meer info en aanmelden, bel met Frederike Schoonheim - 06 533 80 614 of mail naar: synchroonsecretariaat@zpc-hetravijn.nl.

Lourens Luxury Event Klaas & Terlouw

zondag 19 juni 2022 11.00 - 18.00 uur

Modeshow | Music | Jewelry | Cars | Luxury | Reizen | Interieur | Culinaire

Deelnemers

Klaas & Terlouw | Keukenhof van Twente | Richter Slaapcomfort | Hästens store
Premium Luxury | Baum Sport | Avila Reizen | Nassau Clothing | AIX rosé | Gaggenau
Saffier Juwelier | Kaldi Koffie Hengelo | Petra de Jonge couture | Spa en Spa
Gardeluxe | Angelique Hannenberg Art | Glenn Ross Puro Gusto

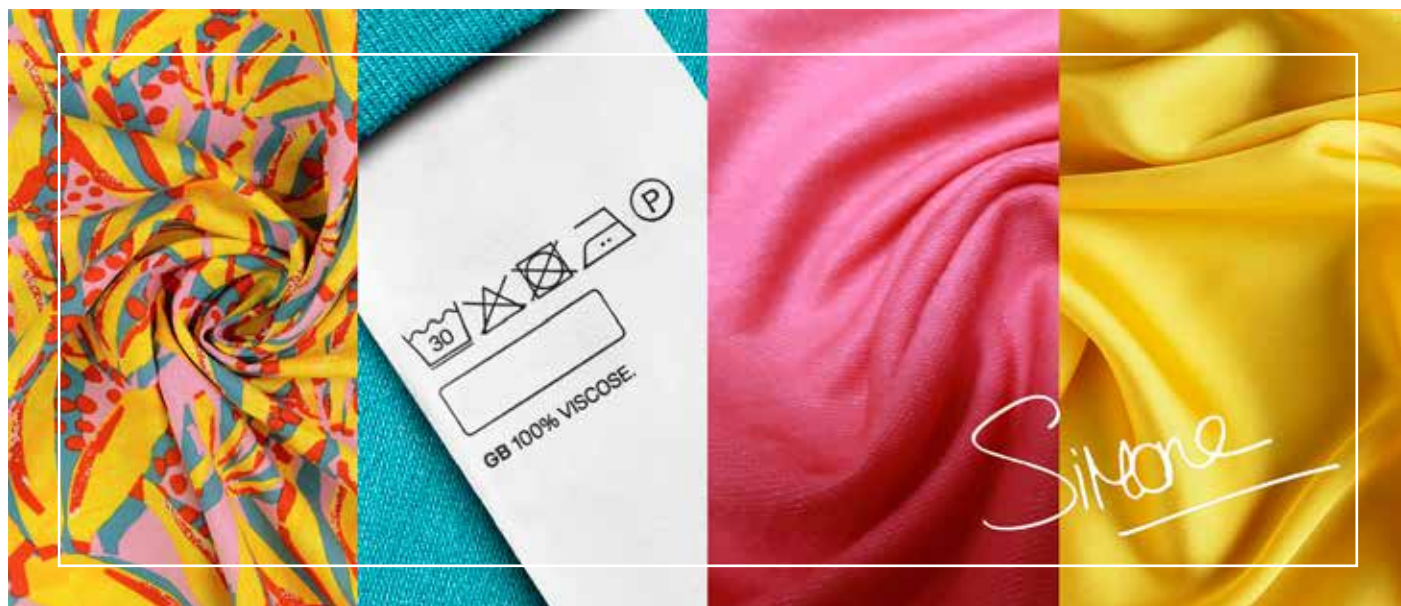
You're invited!

SCAN MIJ EN
MELD U AAN

Locatie: Klaas & Terlouw • Vonderweg 33 • 7468 DC Enter

Viscose, onterecht *onbemind*

Het valt mij op dat veel mensen denken dat de grondstof viscose synthetisch is. En dat het plakkerig en benauwd kan zijn in het dragen. Jammer omdat je daardoor je kledingkeuze beperkt, want dat klopt namelijk niet.

MAAR WAT IS NU VISCOSE?

Viscose is een kunstmatige grondstof. Viscose groeit dus niet als plant maar wordt door de mens gemaakt. Veel mensen denken daardoor dat viscose een synthetische grondstof is en daardoor benauwd is in het dragen. Maar dat is niet waar. De eigenschappen lijken juist erg op die van katoen.

DE BOUWSTEEN CELLULOSE

Even een technisch verhaaltje. Als je de grondstof viscose onderzoekt op celniveau, dan bestaat de bouwsteen van deze vezel uit cellulose. Katoen en linnen bestaan uit dezelfde bouwstenen en zijn dus ook cellulosevezels. Daarom lijken de eigenschappen van viscose op die van katoen en linnen. Maar katoen en linnen zijn plantaardig (groeit als plant) en viscose wordt door de mens gemaakt.

HOE WORDT VISCOSE GEMAAKT?

Vloeistof, met als basis houtpulp en katoenafval, wordt onder hoge druk door een kleine dop met gaatjes geperst. Daarna wordt het direct gekoeld zodat de vloeistof stolt en er filamenten ontstaan. Dat zijn oneindig lange draden. Die kun

je direct als garen gebruiken. Je kunt het ook versnijden tot vezels.

De eigenschappen van viscose op een rijtje:

- het neemt snel veel vocht op
- is koel in het dragen
- is niet sterk (katoen is wel sterk)
- wordt nat duidelijk zwakker (katoen wordt nat sterker)
- kreukt erg
- kun je niet heet strijken (katoen kun je wel heet strijken)
- valt soepel
- heeft vaak een mooie glans (katoen is vaak matter)
- is zeer geschikt voor zomerse stoffen
- wordt ook wel rayon genoemd.

MEER KUNSTMATIGE GRONDSTOFFEN OP PLANTAARDIGE BASIS

Viscose is de basis geweest voor het ontwikkelen van andere kunstmatige plantaardige stoffen, zoals modal en polynose.

Modal is een viscosevezel met verbeterde eigenschappen. Het is namelijk sterker dan viscose en beter kreukherstellend.

Het voelt daarnaast ook steviger aan. Modal is een cellulosevezel waarvoor het hout van beukebomen wordt gebruikt als basismateriaal. Modal wordt vaak gemengd met katoen en polyester.

Polynose is een viscosevezel met microscopisch kleine uitstekende haartjes. Daardoor voelt de stof zacht aan. De verdere eigenschappen kun je vergelijken met die van viscose.

TERECHT BEMIND

Vooral in de zomer heb ik het altijd erg gauw warm. Daarom vind ik stoffen als viscose erg prettig in het dragen omdat ze heerlijk luchtig zijn. Daarnaast zijn deze stoffen veelal erg soepel, iets wat ik ook erg fijn en belangrijk vind voor mijn kledingstukken. Met andere woorden: deze stoffen worden door mij 'terecht bemind'.

Misschien was je tot nu toe 'benauwd' om een kledingstuk te kiezen in viscose, modal of polynose. Maar wellicht zijn deze grondstoffen toch een luchtiger optie voor je dan je dacht. Ik ben nieuwsgierig naar je ervaring. Laat je het mij weten?

Stijlvolle groet,

Simone

Simone Tiehatten is kledingcommunicatie-expert | www.s-kwadraat.com

MEER VAN SIMONE OP TKKR.NL

FC Noaber: van, voor, door en met jongeren

‘Een project van, voor, door en met jongeren: Samen en inclusief!’ Zo presenteert jongerenorganisatie FC Noaber zich op de website. Iedereen tussen de 14 tot en met 27 jaar kan zich melden voor een zogenaamde ‘noaberdeal’ voor een periode van zes maanden vrijwilligerswerk. Om anderen te helpen, maar vooral ook om zichzelf verder te ontwikkelen.

TEKST DAAN KEMNA

‘FC NOABER werd in 2013 opgericht door Patrick Kip en Eddy Gelhever, als een vrijwilligersorganisatie, toegankelijk voor elke leeftijd. Toen FC Noaber in 2018 werd verplicht om haar personeel een vaste baan aan te bieden, werd besloten om zich puur te richten op de jeugd. Patrick Kip, nog steeds actief bij FC Noaber, vertelt: ‘Wij hebben een plan gemaakt waarbij we jeugdvrijwilligerswerk promoten en jongeren enthousiasmeren voor vrijwilligerswerk. Met steun van de landelijke subsidie Maatschappelijke Dienst Tijd hebben we de Noaberdeals ontwikkeld. MDT, Maatschappelijke Dienst Tijd, is eigenlijk een soort verlengde maatschappelijke stage en dat houdt in dat jongeren iets van zichzelf mogen ontdekken, hun talent mogen ontwikkelen en verschillende mensen ontmoeten. Dit, op basis van vrijwilligheid en in de vorm van de Noaberdeal.’

‘KEUZEPAKKETTEN’

De Noaberdeal – het fundament van FC Noaber – biedt jongeren drie ‘keuzepakketten’ voor vrijwilligerswerk, bij een vereniging, welzijnsinstelling, zorginstelling, basisschool of een andere organisatie: brons, zilver en goud. Bij het sluiten van een vrijwilligersovereenkomst moet worden aangegeven welk traject gevolgd gaat worden. Is de keuze brons, dan moet de jongere 80 uur vrijwilligerswerk, waarbij ze ook een vaardigheidstraining volgen. Zilver betekent 120 uur vrijwilligerswerk, een vaardigheidstraining en een EHBO- en reanimatiecursus. Wie gaat voor goud moet 160 uur vrijwilligerswerk doen, met de hiervoor genoemde trainingen en een beroepskeuzetest als extraatje. Bij elk

traject hoort een vrijwilligersvergoeding, maar dat blijkt niet de belangrijkste reden voor veel jongeren om zich aan te sluiten bij de Noaberdeal. Patrick Kip: 'Bij ons krijgen deelnemers vrijheid en verantwoordelijkheid. We stellen hier de vraag: wat wil je gaan doen? Sommigen willen met kinderen werken. Nou, dat kan. Wij proberen dan de Noaberdeal op die manier in te vullen.'

LEARNING BY DOING

Proberen een geschikte vrijwilligersplek te vinden, hoe moeilijk ook soms, is volgens Patrick Kip misschien nog wel het meest waard. 'Het is natuurlijk wel een beetje *learning by doing*. Misschien is dat ook wel de kern van een Noaberdeal. Door het te doen, leer je het en door het te doen weet je dus ook of je het wél of

niet leuk vindt.' Er is volgens Kip echter wel een belangrijke regel bij FC Noaber: 'Als wij met verenigingen in gesprek gaan en ze willen absoluut niet betalen, dan gaan wij ook niet samenwerken. Bij ons is het wel een voorwaarde dat verenigingen er achter staan dat jongeren ook een kleine vergoeding blijven ontvangen nadat ze de Noaberdeal hebben afgerond.'

NOABERTEAM

Hoewel er volwassenen rondlopen bij FC Noaber, is het vooral de jeugd die alles tot in de puntjes regelt binnen de organisatie. Het gehele proces van A tot Z wordt uitgevoerd door het zogeheten Noaberteam. Patrick Kip: 'Jongeren werf je via jongeren. Daarom hebben we gezegd: we gaan een team maken

van, voor, door en met jongeren. Zo is het Noaberteam ontstaan. Dat team regelt echt alles voor een Noaberdeal: jongeren gaan naar clubs, regelen de organisatie, zijn de accountant, doen de personeelszaken, houden zich bezig met de communicatie en contacten met de media. Dit team is misschien wel de kern van het succes.' Het Noaberteam telt op dit moment 25 jongeren die gemiddeld tussen de 4 en de 32 uur werken bij FC Noaber en zich vooral bezig houden met de Noaberdeals. Er zijn inmiddels ruim 430 Noaberdeals gesloten bij meer dan 40 verenigingen en organisaties.

'MEER UIT ZICHZELF'

Dat FC Noaber goed loopt, blijkt onder meer uit het feit dat bij steeds meer evenementen het FC Noaber-logo te zien is op de kleding van de vrijwilligers. Voldoende reden om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. Maar Patrick Kip heeft nog wel een wens: 'Ik zou het mooi vinden als jongeren wat meer uit zichzelf gaan doen, maar ook dat vrijwilligerswerk echt onderdeel gaat uitmaken van het onderwijs. Dat op middelbare scholen wordt gezegd: doe na de maatschappelijke stage een maatschappelijke dienst tijd want dat kun je jezelf ontwikkelen in datgene wat jij leuk vindt. Dat zou wat mij betreft wel wat meer gepromoot mogen worden.'

POSITIEF VERRAST

De motivatie van Patrick om zich nog altijd in te zetten voor FC Noaber is onverminderd groot. 'Ik wil jongeren verder brengen en dus enthousiasmeren om zichzelf te ontwikkelen en datgene eruit halen wat erin zit. Ze laten ontdekken wat ze kunnen. Ik word wel positief verrast, hoor, door onze jongeren in het algemeen. Ze kunnen veel meer dan ze zelf denken. Het belangrijkste van ons project is misschien wel dat ze het ook gewoon gaan doen.'

Meer info: www.fcnoaber.nl ■

FC NOABER

Nieuw
in Twente!

DriveFast.nl

Kort leasen. Voordelig & snel.

POWERED BY **HUISKES-KOKKELER AUTOGROEP**

€ 469 VANAF P.M.

6 MAANDEN LEASEN
1.000 VRIJE KM'S P.M.
BEPERKT BESCHIKBAAR, **OP=OP**
16% BIJTELLING (ZAKELIJK)
ALL-IN (ALLEEN NOG ZELF LADEN)

DE NIEUWE CUPRA BORN

100% elektrisch

WWW.DRIVEFAST.NL

INFO@DRIVEFAST.NL

074-245 46 09

Hoe werkt het?

U leaset een CUPRA Born voor een vaste periode van 6 maanden en maximaal 1.000 kilometers per maand. De getoonde vanafprijs is voor de CUPRA Born Performance One, exclusief BTW voor zakelijke rijders. Particulier rijdt u 'em vanaf € 567 p.m. inclusief BTW. All-in, alleen nog zelf laden. Na 6 maanden levert u de auto weer in. Of kies voor een volgende deal of een nieuw contract. Alles met de zekerheden van Huiskes-Kokkeler Autogroep.

POWERED BY HUISKES-KOKKELER AUTOGROEP
OFFICIEEL DEALER EN SERVICEPARTNER IN TWENTE:

